

AGRO

MEDIA
Publicație Periodică a Federației Naționale
a Agricultorilor din Moldova "AGROinform"

Nr. 18 (62), 27 noiembrie 2009

inform

Cooperarea în condițiile crizei economice

Asocierea producătorilor agricoli pentru activități de marketing rămâne singura opțiune pentru acces la piețe de desfacere

Activitatea de până în prezent a cooperativelor de întreprinzător a demonstrat că asocierea pe principii de marketing este soluția optimă pentru comerțul agricol, prin asigurarea calității și cantității de producție la preț competitiv de piață și prin sporirea capacității de negociere a producătorilor agricoli.

Federația Națională a Agricultorilor din Moldova AGROinform dispune de o vastă experiență în domeniul creării și asistenței cooperativelor de întreprinzător. Până în prezent, cu asistență din partea AGROinform au fost create și dezvoltate 30 de cooperative, care întrunesc aproximativ 1000 de membri.

Însă, activitatea cooperativelor de întreprinzător și a asociațiilor de producători a evidențiat o serie de probleme care împiedică dezvoltarea cooperării fermierilor în Republica Moldova. Aceste probleme sunt de ordin fiscal, investițional și instituțional. Un impact negativ asupra cooperativelor existente a avut-o și criza economică.

Astfel, vânzările nete ale cooperativelor pe parcursul anului 2008 au fost de 5,73 mln lei, cu aproximativ 5 mln lei mai puțin decât în anul 2007. În același timp, tranzacțiile de export s-au cifrat la 138 mii de lei, față de un milion în anul precedent.

Analiza activității acestora în condițiile actuale de criză constituie tema ediției din anul curent a Conferinței „Cooperarea agricultorilor în marketing – o soluție pentru accesarea piețelor”.

Participanții la eveniment, reprezentanți ai cooperativelor de întreprinzător, ai Ministerului Agriculturii, organizațiilor neguvernamentale din domeniul agriculturii, programe și misiuni internaționale își propun să elaboreze un set de propuneri pentru a impulsiona sistemul de cooperare a fermierilor, ca să-și asigure acces la piețe de desfacere.

**Organizatori ai Conferinței sunt
Ministerul Agriculturii și Industriei
Alimentare și Federația Națională a
Agricultorilor din Moldova „AGROinform”.**

Ministrul Agriculturii are trei adjuncți

Guvernul a numit, miercuri, 25 noiembrie, noii viceministri ai Agriculturii și Industriei Alimentare. Este vorba despre Vasile Bumacov, expert în proiectul japonez 2 KR, fost ministru al agriculturii; Ștefan Chitoroagă, conducător de gospodărie țărănească în raionul Ungheni, șef al subdiviziunii teritoriale Ungheni a Federației Naționale a Fermierilor; și Gheorghe Arpentin, președinte al Uniunii Oenologilor din Moldova.

Producătorii de struguri de masă trebuie să planteze soiuri solicitate de piață

pag. 3

Programul de stabilizare și agricultura

Guvernul a aprobat Programul de stabilizare și relansare economică pe perioada anilor 2009-2011, în valoare de 10 miliarde de lei moldovenești.

pag. 6

„Propunerile noastre pentru subvenționare au la bază analize minuțioase ale sectoarelor concrete din agricultură”

Aurelia Bondari,
Directorul executiv al AGROinform

pag. 8

Argumente în favoarea utilizării produselor ecologice

pag. 7

Importanța integrării fermierilor mici și mijlocii în cadrul lanțului valoric

Este greu de neglijat rolul pe care îl ocupă gospodăriile agricole mici și mijlocii în agricultura Moldovei. Aceste ferme au o pondere majoră în volumul producției agricole și joacă un rol major în asigurarea securității alimentare și a cantității exportului agricol.

Care este viitorul acestor ferme, cum ele vor deveni competitive și vor fi conectate la piețele de desfacere. Continuarea tendințelor actuale din RM, când fermele mici și mijlocii sunt „ignorante” de subvenții și atenție din partea instituțiilor de stat, universităților, procesatorilor, donatorilor, va avea consecințe grave nu numai pentru agricultură, dar și pentru întreg spațiul rural.

Modele de îmbinare armonioasă a fermelor mici și mijlocii în lanțul valoric agricol pot fi observate în agricultura multor țări, care au atins performanțe majore în producere și export cum ar fi Polonia și China.

La experiența Chinei ne vom referi puțin mai detaliat spicuind din studiul „Conectarea fermierilor de scară mică din China cu piețe internaționale: Studiu de caz a lanțurilor de export a merelor”; („Linking Small Scale Farmers in China with the International Markets: A Case of Apple Export Chains”) de Xiaoyong Zhanga, Huanguang Qiub și Zhurong Huangc publicat în International Food and Agribusiness Management Review, Volume 12, Nr. 3, 2009.

În decurs de 20 de ani China a reușit să se transforme dintr-un producător nesemnificativ de mere în cel mai mare producător și exportator mondial. Astfel, în anul 2007 China a produs 42% din volumul mondial de mere (FAO, 2008). În 2007, China devine liderul exportului global de mere cu 13.5% din cantitate, urmată de Italia cu 10.4%, Chile cu 10.3%, Franța cu 9.2% și SUA cu 8.8% (UN COMTRADE, 2007). În acest răstimp China a reușit să-și conecteze milioanele de ferme mici producătoare de mere la un „capăt” cu consumatorul sofisticat din Vest la alt „capăt”.

Exemplul provinciei Qixia din China, care produce mere mai mult de un secol ne ilustrează dezvoltarea vertiginosă a ramurii: dacă până la liberalizarea pieței chineze în 1983 provincia dispunea de 7,360 hectare de livezi, producând 99,2 mii tone de mere, atunci în 2007 suprafața livezilor a crescut până la 43.3 mii hectare producând deja 8 milioane de tone de mere. Schimbări spectaculoase au avut loc și în in-

frastructura de păstrare a merelor, dacă în 1984 existau doar 3 depozite frigorifice cu o capacitate de 10 mii tone, atunci în 2006 deja existau 200 de frigider moderne cu o capacitate de 360 mii tone, ce oferă posibilitate de a efectua livrări de mere anul întreg.

O atenție deosebită merită dimensiunile medii a unei livezi de mere. Astfel așa numitele ferme de scară mare cu mărimea medie mai mare de 0.65 hectare constituie 20% din totalul suprafețelor, ferme de scară medie - 0.4 hectare, ocupă 40% din totalul suprafețelor și fermele de scară mică cu livadă sub 0.2 hectare ocupă 20% din totalul suprafețelor.

Este clar, că astfel de performanțe fermierii chinezi au reușit să obțină nu numai datorită hărniciei lor și rodniceii pământului, dar și cu contribuția nemijlocită a statului, care a avut în primul rând o strategie clară de dezvoltare a ramurii susținută cu resurse și tehnologii.

Cum operează fermierii chinezi în lanțul valoric

“Dirijarea lanțului” este o noțiune care denotă prin ce căi sunt coordonate activitățile de-a lungul lanțului valoric, adică: cum este specificat procesul, și cum sunt aplicate și monitorizate standardele. Aici de un mare interes sunt modelele de relații ale fermierilor mici cu celelalte verigi ale lanțului valoric.

Mai jos sunt descrise câteva modele de integrare a fermelor mici în lanțul valoric.

Modelul 1:

Parteneriate în rețea (Multi Party Networks)

Exportatorii semnează acorduri cu așa numitele comitete sătești care prevăd suport la producerea și la achiziționarea merelor de calitate de la fermierii dintr-un sat. În aceste acorduri nu sunt specificate prețurile la mere și cantitățile. Pentru îmbunătățirea calității merelor exportatorii angajează specialiști locali, care consultă fermierii din sat privind aplicarea sistemelor de protecție a plantelor organizând anual cursuri de 5 - 10 seminare practice în câmp. Exportatorii achiziționează apoi merele de calitate superioară

de la fermieri oferindu-le prețuri mai mari în comparație cu alți colectori. Acești exportatori selectează satele după așa criterii: suprafața livezilor din localitate, puritatea de soi a merelor, gustul și calitatea merelor, relații de comunicare deschisă și transparentă în comitetele sătești.

Acest model este bazat pe o rețea mare de firme exportatoare, comitete sătești, fermieri și consultanți agricoli. An acest model exportatorii tratează terenurile fermierilor ca pe “propria livadă” și influențează producțiile fermierilor pentru a obține un volum mai mare de mere de calitate superioară.

Modelul 2:

Fermieri privilegiați (Preferred Farmers)

Exportatorii dezvoltă relații de lungă durată cu fermierii privilegiați cooperând cu ei pe parcursul unei perioade îndelungate. Exportatorii selectează fermierii bazându-se atît pe nivelul de încredere, cît și pe criterii de amplasare geografică: regiunile amplasate la altitudine înaltă în care merele sunt mai gustoase. Exportatorii cer ca fermierii să aplice fertilizanți și chimicale specifice. La final exportatorii plătesc fermierilor un preț mai mare decît cel de piață.

Acest model este rezultatul relațiilor de lungă durată bazate pe o încredere mutuală reciprocă dinte fermieri și exportatori.

Modelul 3:

Firme nucleu (Nucleus Farm)

Deseori exportatorii sunt proprietari a fermelor nucleu prin care ei pot demonstra practicile agronomice și oferi instruire pentru alți fermieri. O fermă nucleu se formează prinarendarea sau procurarea terenului pe care compania exportatoare își înființează propria livadă.

Acest model servește pentru atingerea a 2 scopuri: pentru a demonstra altor fermieri practicile de producere și pentru a satisface reglementările de export în cazul necesității de acreditare a livezilor.

Model 4: Cooperative

Exportatorii înregistrează o cooperativă împreună cu fermierii în care au încredere. Aceasta este un pas mai avansat decît modelul „Fermierilor privilegiați”. Exportatorii aderă la cooperativă bazându-se pe capacitățile de păstrare și accesului la piață, pe când fermierii aderă la cooperativă bazându-se pe volumele de mere produse. Fermierii membri ai cooperativei trebuie să aibă o reputație bună (trebuie să respecte întocmai tehnologiile și standardele de producere) și să prelucreză livezile amplasate într-o vecinătate compactă. Fermierii-membri livrează merele calibrate la frigiderul exportatorului fără a determina prețul. Un comitet de vânzători consultând fermierii-membri comercializează merele pe piață. Costurile de păstrare și de marketing sunt deduse din încasări, iar sumele rămase sunt distribuite către fermierii-membri care au livrat merele. Cooperativele de asemenea angajează specialiști care acordă suport tehnologic fermierilor-membri și-i ajută la procurarea mijloacelor de producție în așa fel ca merele să fie de o calitate constantă și omogenă.

Acest model este utilizat de către exportatori și fermieri pentru a maximiza performanța în cadrul lanțului valoric de pe urma profitabilității și a calității merelor.

Iurie FALĂ,
specialist superior în cooperare al
AGROinform, doctor în economie

AGROinform oferă finanțări pentru activități de marketing

Federația Națională a Agricultorilor din Moldova „AGROinform” oferă finanțări pentru activități de marketing, din contul liniei de creditare proprii, gestionată de întreprinderea de microfinanțare „MicroInvest” S.R.L.

Finanțarea este eligibilă pentru următoarele domenii:

- ✓ controlul calității produselor agricole;
- ✓ depozitarea/păstrarea producției agricole;
- ✓ sortarea/calibrarea producției agricole;
- ✓ procesarea producției agricole;
- ✓ ambalarea și etichetarea/marcarea producției agricole.

Pentru potențialii beneficiari sunt aplicate următoarele condițiile de finanțare din contul liniei de creditare AGROinform:

1. Cooperative de marketing - credite în mărime de până la 50,000 EURO, oferite la o rată a dobânzii de 16% anual*;
2. Membrii cooperativelor - credite în mărime de până la 25,000 EURO și rata dobânzii de 18% anual*;
3. Antreprenori - credite în mărime de până la 10,000 EURO (excepții poate fi suma de până la 20,000 EURO când afacerea are un impact economic și social avansat și este preponderent orientat în dezvoltarea activităților de post-recoltare) și rata dobânzii de 18% anual*;
4. Clienții ce vor contracta creditul sunt obligați să asigure cu gaj în mărime corespunzătoare și poartă deplină răspundere pentru rambursare acestuia.

Procedura de accesare a finanțărilor este următoarea:

1. Potențialii beneficiari trebuie să se adreseze la organizațiile Regionale AGROinform sau la oficiul național de coordonare.
2. Specialiștii AGROinform selectează clienții și îi asistă în perfectarea Planului de Afaceri.
3. Specialiștii AGROinform vor acorda asistență beneficiarilor la conlucrarea cu ofiterii de creditare ai „Microinvest” S.R.L. pentru pregătirea documentelor necesare Dosarului de Creditare.
4. Creditele vor fi aprobate și eliberate într-o lună din momentul depunerii Dosarului la Comisia de Creditare.

Informații suplimentare pot fi obținute la numărul de telefon (22) 23 77 30.

* la debursarea creditelor „Microinvest” S.R.L. aplică un comision unic.

**Unitatea Consolidată pentru Implementarea
Programelor ale Fondului Internațional pentru
Dezvoltarea Agricolă IFAD (UCIP-IFAD)**
mun. Chișinău, Bd. Ștefan cel Mare 162,
of. 1301-1304, 1306;
tel/fax: 22 50 46; 21 00 56; 21 05 42

IFAD în comun cu Guvernul RM a lansat un nou Program investițional de Servicii Financiare Rurale și Marketing în valoare de cea 13 mln Dolari SUA destinat investițiilor în dezvoltarea sectorului horticola al Moldovei prin acordarea creditelor avantajoase și asistenței tehnice agenților economici din mediul rural. Pentru participare sînt eligibile toate tipurile de întreprinderi de afaceri rurale private, precum și membrii Asociațiilor de Economii și Împrumuturi (AEÎ).

Pentru agenții economici din mediul rural creditele vor fi oferite prin intermediul băncilor comerciale selectate pentru participare la program prin intermediul: **Moldova Agroind-bank, Eximbank, Banca Socială, Energbank, Victoriabank.**

Pentru membrii AEÎ – prin intermediul Corporației de Finanțare Rurală (CFR).

CONDIȚII DE ELIGIBILITATE ALE BENEFICIARELOR:

- Viabilitatea comercială, financiară și economică a ideii de afaceri,
- Contribuția beneficiarelor ≥ 20% din costul total al investiției (în mijloace bănești sau bunuri materiale)
- Gaj adecvat cerințelor băncii comerciale

Programul va finanța toate activitățile de dezvoltare a horticulurii după cum urmează:

- plantarea livezilor și viței de vie (struguri de masă)
- producerea răsadului și a materialului săditor pomicol/viticol (struguri de masă) creșterea legumelor în sere
- dezvoltarea/reabilitarea sistemelor de irigare pentru creșterea culturilor horticole prelucrarea și ambalarea produselor horticole; depozitarea și păstrarea la rece a produselor horticole (utilaj frigorific);
- echipament agricol aferent dezvoltării horticulurii;
- pentru membrii AEÎ - afaceri rurale generatoare de venituri.

ACTIVITĂȚI CE NU SUNT ELIGIBILE PENTRU FINANȚARE

- refinanțarea datoriilor existente;
- plata impozitelor;

- procurarea sau arenda pământului;
- înființarea/întreținerea plantațiilor de viță-de-vie (soiuri tehnice);
- procurarea pesticidelor;
- producerea/prelucrarea cerealelor, cărnii, laptelui;
- dezvoltarea efectivului de animale, pisciculturii, apiculturii. Din mijloacele Programului nu va fi finanțat capitalul circulant.

SUMA MAXIMĂ A UNUI CREDIT ESTE DE:

- ≤ **50,0 mii \$** - pentru activități de producere a produselor horticole
- ≤ **100,0 mii \$** - pentru activități de procesare a produselor horticole
- ≤ **7 000 \$** pentru membrii AEÎ

TERMENUL CREDITULUI

- ≤ **5 ani (< 2ani grație)** - pentru activități de producere
- ≤ **7 ani (< 3ani grație)** - pentru activități de procesare
- ≤ **8 ani (< 4ani grație)** - pentru plantații multianuale
- ≤ **24 luni (9 luni grație)** - membrilor AEÎ - pentru activități agricole și neagricole

Beneficiarii potențiali vor fi asistați la elaborarea planurilor de afaceri și accesarea creditelor prin intermediul următorilor patru prestatori de servicii de consultanță acreditați:

*Centrul de Consultanță în Afaceri (CCA) ONG tel: 21 00 94/95,
Agenția de Dezvoltare MEGA, ONG tel: 22 09 58
Proconsulting tel: 21 00 89
Centrul pentru Dezvoltarea Strategică
a Teritoriului (CDST), ONG tel: 22 62 64*

În scopul facilitării și creării condițiilor pentru dezvoltarea întreprinderilor rentabile din spațiul rural Programul de Servicii Financiare Rurale și Marketing (IFAD IV) acordă granturi competitive pentru dezvoltarea obiectelor de infrastructură publică cu caracter economic: drumuri, poduri, aprovizionare cu gaz natural / apă pentru irigare, precum și alte obiecte ale infrastructurii publice cu caracter economic.

- Beneficiari - întreprinderi Mici și Mijlocii din spațiul rural, asociații de producători / utilizatori de apă, autoritățile locale
- Suma maximă a grantului este de 150 mii USD
- Contribuția beneficiarilor - ≥ 15% din costul total al investiției (mijloace bănești)

SCOPUL ȘI OBIECTIVELE PROGRAMULUI IFAD în Moldova se rezumă la:

- Reducerea sărăciei și dezvoltarea economică în spațiul rural;
- Dezvoltarea afacerilor rurale;
- Acordarea creditelor la condiții avantajoase pentru întreprinderile din mediul rural;
- Acordarea serviciilor de asistență tehnică necesară pentru dezvoltarea, lansarea afacerilor și accesarea resurselor financiare.

Republica Moldova a aderat la Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă a Organizației Națiunilor Unite în 1996. Din momentul semnării primului Acord de Împrumut dintre Guvernul Republicii Moldova și IFAD, Fondul a investit, în cadrul a trei Programe investiționale, aproximativ 36 mln USD. Actualmente, este în curs de implementare cel de-al patrulea Program, în mărime de 13 mln USD. Pe parcursul anilor de implementare a Programelor pentru Republica Moldova, IFAD a finanțat 600 de proiecte investiționale, fapt prin care a contribuit la îmbunătățirea situației din sectorul agricol național.

Producătorii de struguri de masă trebuie să planteze soiuri solicitate de piață

● **Actualmente, peste 50 la sută din suprafețe de struguri de masă sunt cultivate cu soiul Moldova
Experții recomandă orientarea spre struguri de masă timpurii sau târzii**

Strugurii de masă asigură o profitabilitate net superioară comparativ cu cei tehnici, din care motiv observăm o creștere importantă a suprafețelor plantate cu struguri de masă. Acest proces a fost susținut și de politica de subvenționare încurajatoare, prin creșterea alocațiilor de stat de la 25 mii până la 35 mii lei/ha. Astfel, dacă în 2006 au fost create 750 ha plantații noi, atunci în 2009 deja avem 1500 ha cu struguri de masă.

Potrivit directorului executiv al Asociației Producătorilor și Exportatorilor de Struguri de Masă (APESM), Igor Vatamaniuc, segmentul de producere comercială cu potențial de export este estimat la circa 8,6 mii ha. Totuși, un impediment serios în dezvoltarea capacităților de export pentru producătorii de struguri de masă este dezechilibrul în favoarea unui soi – Moldova. Actualmente, cu struguri de soi Moldova sunt cultivate peste 50 la sută din suprafețele ocupate cu struguri de masă. Alte 7,9% revin viilor de soiul Rannii Magaracea, Cardinal (5%), Muscat Chihlimbariu (4,7%), Alb de Suruceni (4,3%), Victoria (3,5%), Codreanca (3%) etc. Respectiv, gama sortimentală a exporturilor, a fost dominată de soiul Moldova – la nivel de 73%, fiind urmat de Rannii Magaracea cu 7,8%, Alb de Suruceni cu 4,6% etc. Majoritatea strugurilor de masă exportați în 2008 au fost livrați pe piața Rusiei (56%).

Asociația Producătorilor și Exportatorilor de Struguri de Masă a elaborat un proiect de strategie pentru dezvoltarea sectorului de producere comercială a strugurilor de masă în Republica Moldova pentru anii 2010-2020. Documentul a fost prezentat în cadrul celui de-al treilea Forum al sectorului strugurilor de masă, organizat cu suportul IFAD.

În opinia lui Igor Vatamaniuc, care a prezentat acest proiect de strategie, este important de a păstra ritmul de creare a plantațiilor comerciale de nu mai puțin de 1000 de ha pe an. Un alt element primordial este

selectarea unor piețe țintă, studierea lor și, respectiv, orientarea spre soiuri de struguri solicitate de piață. Studiile efectuate de experții Asociației demonstrează că, Moldova are potențial real de a ieși pe piața internațională cu soiuri de struguri timpurii și târzii, deoarece nișa pentru soiurile cu coacere medie este deja ocupată.

Prin sporirea productivității medii până la 10-12 tone de struguri la hectar (față de actualele 6-7), către anul 2020 am putea atinge un volum de producție de 150 mii tone de struguri pentru export, susține Igor Vatamaniuc.

Potrivit directorului executiv al APESM, pentru atingerea acestor indicatori, sunt necesare investiții în mărime de 2,17 miliarde de lei.

Una din sarcinile primordiale punctate de Igor Vatamaniuc în asigurarea accesului la finanțe este asigurarea unui climat investițional favorabil. În plus, investițiile private trebuie susținute de stat prin menținerea și sporirea fondului de subvenționare pentru fondarea plantațiilor noi prin rambursarea parțială a cheltuielilor. În același timp, se impune necesitatea de subvenționare a investițiilor capitale în infrastructura de calitate: irigare, ambalare, păstrare. Un alt element recomandat este crearea unui fond de investiții capitale parțial rambursabile, orientat spre încurajarea înființării unor sectoare de producere orientate la export. De asemenea, directorul executiv al APESM a accentuat necesitatea acordării unor facilități fiscale pentru stimularea activității de export.

Republica Moldova se plasează pe locul 19 în lume după volumul producției anuale de struguri, potrivit datelor Fondului ONU pentru Agricultură. Producția anuală de struguri în R. Moldova, atât a soiurilor tehnice cât și a celor de masă, se cifrează la 600 mii tone, cu o scădere de aproape 2% în ultimii ani.

Creditul promis de Rusia ar putea fi accesat până la finele anului curent

Șefii cabinetelor de miniștri ai Moldovei și Rusiei, Vladimir Filat și Vladimir Putin, au abordat tema creditului rusesc, promis pentru țara noastră. Numai că, de această dată. Suma despre care se vorbește este de 150 mln USD și nu de 500 mln.

„Discuțiile cu Federația Rusă au fost, de la bun început, pe suma de 150 de milioane. Cifra de 500 de milioane a fost anunțată, probabil, pentru a șantaja Fondul Monetar Internațional, dar nu pe șantaj se creează relațiile.

Acum se duc negocieri. Creditul este oferit la condiții avantajoase pentru Republica Moldova. Sperăm ca până la sfârșitul anului să-l accesăm, iar banii vor fi destinați pentru acoperirea deficitului bugetar. Perioada de grație și dobânda vor fi anunțate odată cu semnarea acordului de oferire a creditului”, a spus Filat.

Polonia va acorda Republicii Moldova asistență financiară pentru acoperirea deficitului bugetar

Polonia va acorda Republicii Moldova, până la sfârșitul anului curent, asistență financiară pentru acoperirea deficitului bugetar. Declarații în acest sens au fost făcute luni, 16 noiembrie, de către Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Poloniei în Republica Moldova, Krzysztof Suprowicz, în cadrul unei conferințe de presă cu președintele Parlamentului, Mihai Ghimpu.

De asemenea, Polonia este dispusă să acorde un credit pentru dezvoltarea infrastructurii Republicii Moldova.

„Susținem aspirațiile democratice ale Republicii Moldova în procesul de integrare europeană și avem intenția de a implementa în viitor programe mai complexe de asistență de dezvoltare”, a subliniat Ambasadorul Poloniei.

Conform analizei și prognozelor Ministerului Economiei, către sfârșitul anului, R. Moldova va înregistra un deficit bugetar de 11% raportat la PIB.

Guvernul Federal German a acordat Chișinăului asistență financiară de 8,5 mln euro

Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federal German au semnat luni, 16 noiembrie, un Protocol, ce prevede acordarea de către partea germană a 8,5 mln euro, în calitate de asistență Republicii Moldova.

Serviciul de presă al Guvernului precizează că Protocolul a fost semnat de către ministrul de Stat al RM, Victor Bodiu, și Otmar Greiff, din cadrul Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ).

Conform documentului semnat, 5 mln euro vor fi direcționate către Fondul de Investiții Sociale din Moldova, iar celelalte 3,5 mln euro, destinate cooperării tehnice, vor fi repartizate pentru proiectele Modernizarea sectorului

agrar, Modernizarea serviciilor de gospodărire comunală, Susținerea camerei meșteșugărești și formarea profesională, precum și pentru suplinirea Fondului de studii și specialiști. Protocolul a fost semnat după consultările privind cooperarea pentru dezvoltare. Otmar GREIFF a spus la finele consultărilor că în anul curent Germania a triplat, față de anul trecut, volumul asistenței. De aceste mijloace bănești va beneficia, în primul rând, populația din localitățile rurale și întreprinderile mici și mijlocii, pe care criza le afectează în mod deosebit. Victor Bodiu a mulțumit părții germane pentru asistența acordată.

După semnarea Protocolului, volumul total al asistenței tehnice și financiare din partea Republicii Federale Germania pentru Republica Moldova a ajuns la circa 40 mln euro.

O nouă linie de credit BERD pentru afacerile mici și mijlocii din Republica Moldova

Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) își intensifică sprijinul acordat sectorului privat din Republica Moldova cu o nouă linie de credit pentru finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM).

Raspunzând condițiilor actuale dificile de pe piața de capital, BERD oferă BC Moldindconbank (MICB) un împrumut de 15 milioane euro pentru a sprijini dezvoltarea portofoliului de credite IMM ale MICB.

Drept consecință a crizei financiare globale, băncile din Republica Moldova au redus semnificativ volumul de credite acordate, ceea ce a afectat în mod deosebit companiile mici și mijlocii.

Împrumutul oferit de BERD îi va permite Moldindconbank, una dintre cele mai mari bănci din Republica Moldova, să răspundă necesităților stringente de finanțare ale IMM-urilor în condițiile actuale de pe piața de credite.

Resursele liniei de credit vor fi utilizate pentru a finanța investițiile și capitalul de lucru ale IMM-urilor din Republica Moldova cu împrumuturi pe termen mediu și lung în valoare de până la 1 milion euro.

Împrumutul BERD va fi însoțit de un grant de asistență tehnică în valoare de 90,000 de euro, acordat în baza Acordului cadru pentru sectorului financiar din Republica Moldova.

„Prin această tranzacție BERD își consolidează angajamentul de a sprijini sectorul real al economiei Republicii Moldova în condițiile actuale dificile. Linia de credit acordată Moldindconbank va spori disponibilitatea resurselor de finanțare atât de necesare pentru dezvoltarea afacerilor mici și mijlocii”, a declarat Nick Tesseyman, Business Group Director BERD pentru Instituții Financiare.

„Cooperarea cu BERD este de o importanță semnificativă pentru Moldindconbank, în special când aceasta este dedicată sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, care este foarte important pentru dezvoltarea țării”, a declarat Svetlana Banari, Președintele MICB. „MICB este dedicată sectorului IMM în mod strategic și cooperarea cu BERD va juca un rol catalitic pentru atragerea investițiilor în țară și a resurselor de finanțare pe termen lung pentru sectorul bancar din Moldova” a mai spus Svetlana Banari. Moldindconbank este a patra bancă din Republica Moldova după active și a treia după volumul net de împrumuturi și depozite, deținând aproximativ 11 procente din cota de piață. De la începutul activității sale în Republica Moldova, BERD a investit peste 300 milioane euro în diferite sectoare ale economiei. Fondurile BERD au atras investiții suplimentare de peste 240 milioane euro în Republica Moldova.

Banca Mondială oferă 24 mln USD pentru ameliorarea competitivității întreprinderilor moldovenești

Banca Mondială va acorda 24 mln USD pentru ameliorarea competitivității întreprinderilor din R. Moldova. Acordul de finanțare a fost semnat marți, 17 noiembrie curent, de către ministrul Finanțelor, Veaceslav Negruta și Directorul de țară al Băncii Mondiale, Melanie Marlett.

Acordul prevede alocarea suplimentară a 15,4 mln DST (Drepturi speciale de tragere), echivalentul a circa 24 mln USD.

Banii vor servi la deschiderea unei linii de credit, direcționate prin băncile comerciale calificate, pentru finanțarea investițiilor capitale și a necesităților de mijloace circulante ale întreprinderilor orientate la export.

Melanie Marlett

„Suntem satisfăcuți de modul în care se implementează Proiectul de ameliorare a competitivității.

Această finanțare vine să ajute antreprenorii să facă față crizei financiare și să devină mai competitivi”

La rândul său, Veaceslav Negruta a dat asigurări că guvernul moldovean va administra cu mare grijă susținerea financiară acordată. Finanțarea adițională de 24 mln USD va complementa alocația anterioară de 14,3 mln USD. Proiectul ameliorarea competitivității din Moldova a fost lansat în februarie 2006. Până în prezent, acesta a oferit asistență unui număr de peste 130 de companii în implementarea standardelor de calitate internaționale. Din sursele proiectului au fost în întregime echipate trei laboratoare naționale de metrologie, alte cinci urmând a fi echipate până la finele anului 2010.

Rezoluția Conferinței Internaționale științifico-practice „Transfer de inovații în activitățile agricole în contextul schimbării climei și dezvoltării durabile”

**desfășurată în perioada 11-12 noiembrie 2009,
organizată de Federația Națională Agroinform, ONG "Solaris"
în cooperare cu instituțiile științifice din Republica Moldova și de peste hotare.**

Participanții Conferinței – producătorii agricoli, societatea civilă și oamenii de știință din R.Moldova, SUA, Elveția, Franța, Olanda, România, Rusia și Ucraina sunt îngrijorați de impactul negativ a condițiilor climatice nefavorabile (temperaturi excesive, precipitații neuniforme, cu extreme în formă de secete, inundații, etc) asupra nivelului de producție, calității și stabilității producerii alimentare.

Schimbările climatice au devenit tot mai evidente pe parcursul ultimilor 30 de ani, dar în special pe parcursul ultimilor 9 ani. Din aceste considerente adoptarea măsurilor de sporire a capacității de stocare a carbonului în ansamblu cu reducerea emisiilor de gaze pe de o parte, și adaptarea la schimbările climatice pe de altă parte, reprezintă o prioritate strategică în asigurarea dezvoltării durabile a sectorului agrar din R.Moldova și asigurarea securității alimentare a țării.

Schimbările climatice induc necesitatea unor schimbări urgente în practicile agricole existente și în sistemul de agricultură, fiind susținute de politicile statale în vederea asigurării unei dezvoltări durabile.

Prevenirea sau reducerea impactului negativ a schimbărilor climatice sunt modalități mult mai eficiente decât combaterea consecințelor nefaste, care necesită acțiuni consecutive și de lungă durată.

Conceptul dominant de intensificare a agriculturii, bazat pe folosirea intensă a resurselor naturale, inclusiv a surselor energetice nerenovabile invocă reorientare spre o folosire mai intensă a resurselor energetice renovabile locale. Metoda industrială de intensificare a agriculturii în varianta actuală a cauzat și continuă să cauzeze mari probleme pentru agricultură.

Reieșind din cele expuse, participanții conferinței propun un șir de măsuri orientate spre o folosire mai eficientă a resurselor naturale limitate (apa, solul, surse energetice nerenovabile, etc.) în vederea conservării și folosirii acestora în mod durabil. Propunerile se referă la diverse instituții și actori interesați și sunt sistematizate în două nivele - internațional și național. Recomandările de nivel național la rândul său sunt grupate în corelație cu actorii vizați: guvern, instituțiile științifice, producătorii agricoli și societatea civilă.

Comunitatea internațională

1. Apelarea către Summit-ul din Copenhaga (decembrie 2009) de a include și terenurile arabile ca modalitate de sechestrare a carbonului.

2. Formarea unui fond special de creditare cu carbon, ca mijloc de stimulare a gospodăriilor, care generează sporirea fertilității solului (acumularea carbonului în formă de substanță organică în sol).

Guvernul Republicii Moldova

3. Susținerea cercetărilor științifice de ordin sistemic, îndeosebi, de lungă durată, orientate spre:

- stabilirea unui management optimal al fertilității solului și productivității culturilor cu reducerea dependenței gospodăriilor agricole de folosirea surselor energetice nerenovabile și derivatelor lor (îngrășăminte minerale, pesticide, etc).
- folosirea rațională a precipitațiilor atmosferice și a apei irigaționale.
- crearea soiurilor și hibrizilor noi de plante cu rezistență sporită la factorii nefavorabili ai mediului, cu rezistență (toleranță) la boli și dăunători; cu capacitate sporită de concurență cu buruienile, etc.

4. Elaborarea metodologiei și stabilirea unui mecanism statal de stimulare a unităților agricole (de subvenționare), care respectă în întregime un sistem de agricultură prietenos mediului cu acumularea concomitentă a carbonului în sol ca mijloc de diminuare a efectului de seră, de sporire a fertilității solului și majorarea nivelului de producție.

Instituțiile științifice și guvernul

5. Dezvoltarea unui sistem de agricultură pentru unitățile agricole, orientat concomitent atât spre restabilirea fertilității solului, (care este unica posibilitate de a sigura a populației cu produse alimentare) cât și spre menținerea sau majorarea nivelului de producție care necesită:

- Organizarea teritoriului în bază de landșaft cu folosirea diferențiată a terenurilor agricole
- Respectarea asolamentului cu o diversitate cât mai mare de culturi principale și succesive
- Integrarea ramurii fitotehnicii și a vităritului în unitățile agricole

Un astfel de sistem este capabil să stopeze sau să reducă considerabil una din cele mai acute probleme în agricultura Republicii Moldova – eroziunea solurilor și pierderile enorme, ne-compensate de substanța organică a solului ca soluție de bază în asigurarea dezvoltării durabile și reducerea consecințelor încălzirii globale.

6. Ținând cont de faptul că sistemul de agricultură în Republica Moldova nu este suficient adaptat la condițiile pedo-climatice locale, îndeosebi în anii cu condiții climatice nefavorabile și cu atât mai mult nu este compatibil cu schimbările probabile ale climei pentru viitor, se propune:

cale, îndeosebi în anii cu condiții climatice nefavorabile și cu atât mai mult nu este compatibil cu schimbările probabile ale climei pentru viitor, se propune:

- Elaborarea și implementarea unei strategii unice de conservare a agro-biodiversității la diferite nivele.
  - crearea unui fond de rezervă de semințe și material săditor în scopul excluderii pericolului afectării materialului semincer în anii cu condiții climatice extremale.
  - promovarea materialului semincer și săditor de origine autohtonă prin subvenționare, fiind mai bine adaptat la condițiile locale, biotice și abiotice nefavorabile.
7. Efectuarea raionării agro-climatice cu stabilirea riscului cultivării speciilor de plante și raselor de animale în diferite zone ale Republicii Moldova.

Instituțiile științifice, producătorii agricoli și societatea civilă (ONG)

8. În scopul adaptării agriculturii la noile condiții climatice serviciile de consultanță și extensiune în colaborarea cu instituțiile științifice vor elabora și promova un set de recomandări practice pentru producătorii agricoli în următoarele domenii:

- perfecționarea structurii suprafețelor de însămânțare (optimizarea amplasării culturilor după premergători; gradul de saturare exagerat cu culturi prășitoare, inclusiv tehnice; reîntoarcerea culturilor leguminoase, perene în asolament, etc.)
- optimizarea sistemului de lucrare a solului în asolament în direcția minimizării operațiunilor tehnologice cu reducerea concomitentă a consumului de carburanți
- optimizarea sistemului de fertilizare în asolament cu folosirea echilibrată a îngrășămintelor minerale, incorporarea maximală în sol a resturilor vegetale și animale, pregătirea calitativă și aplicarea rațională a îngrășămintelor organice și composturilor, etc.
- ajustarea termenilor și normelor de însămânțare, densității plantelor la schimbările climatice existente, evitarea consecințelor negative a înghețurilor, etc.
- alegerea corectă a speciilor și cultivărilor (soiuri, hibrizi) în cadrul fiecărei specii adaptate la o durată mai lungă a perioadei de vegetație, insuficiență de precipitații și temperaturi excesive; introducerea noilor culturi cu potențial adaptiv înalt, inclusiv netradiționale care pot servi concomitent și ca sursă alternativă de energie.
- folosirea culturilor mixte (policulturi) și succesive.

- sporirea eficacității sistemelor de protecție integrată a plantelor contra bolilor, dăunătorilor și buruienilor prin lărgirea diversității culturilor în asolament; crearea infrastructurii ecologice la nivel de landșaft; folosirea mai largă a metodelor biologice de protecție a plantelor contra bolilor, dăunătorilor și buruienilor.
- folosirea sistemelor de irigare cu consum redus de apă și energie; orientarea procedurilor agrotehnice spre o folosire mai eficientă a apei, inclusiv în perioadele reci ale anului, ca factor limitativ în majorarea nivelului de producție în condiții de stepă.

9. Deteriorarea calității solului, exprimată prin reducerea funcționalității lui contribuie la intensificarea încălzirii globale, reducerea nivelului și calității producției, scăderea eficacității inputurilor în agricultură (semințe, fertilizanți, pesticide, irigare, tehnică agricolă). Pentru diminuarea acestora se propune:

- stabilirea unui set de indicatori practici pentru evaluarea calității (sănătății) solului
- determinarea criteriilor de apreciere a nivelului de dezvoltare durabilă pentru unitățile agricole în conformitate cu cerințele Codului Bunelor Practici Agricole

Societatea civilă

10. Promovarea agriculturii ecologice, care este o practică cu potențial înalt de adaptare la consecințele și reducerea riscului schimbării climei.

11. Promovarea utilizării surselor de energie alternativă (hidroenergia, energia eoliană, energia solară, bioenergia, etc.) cu substituirea treptată a surselor energetice nerenovabile care au impact nefavorabil ecologic și economic.

12. Promovarea modului de alimentare sănătos a populației prin reducerea treptată a produselor de proveniență animalieră în favoarea produselor de proveniență vegetală, care permite atenuarea emisiilor de gaze în atmosferă și satisfacerea necesităților crescânde a populației Terrei în produse alimentare.

13. Conștientizarea prin proces educațional de către societate a rolului factorului uman în procesul schimbărilor climatice. Promovarea principiilor etice și morale în atitudinea ființei umane față de resursele naturale având la bază o înțelegere responsabilă a diferenței și similarității dintre ecosistemele naturale și agro-eco-sistemele. Atenționarea societății la necesitatea dezvoltării conștiinței ecologice a Omului, care în goană după profit, devastează resursele naturale, generând pericole enorme pentru supraviețuirea proprie.

14. Conștientizarea necesității introducerii principiilor etico-spirituale în știință contemporană.

Programul de stabilizare și agricultură

**Vlad
BERCU**

Guvernul a aprobat Programul de stabilizare și relansare economică pe perioada anilor 2009-2011, în valoare de 10 miliarde de lei moldovenești.

Programul a fost aprobat în contextul crizei economice care afectează tot mai puternic Republica Moldova și este constituit din trei priorități: stabilizarea și optimizarea finanțelor publice; relansarea activității economice; asigurarea unei protecții sociale eficiente și juste.

Programul prevede majorarea unor taxe, accize și impozite, precum cea a accizelor la autoturisme de lux, țigări, băuturi alcoolice, cosmetice, acțiuni care sunt impuse și de Fondul Monetar Internațional. De asemenea, se preconizează majorarea cu 30% a taxelor la autoturisme diesel, cu 18% a impozitului pentru câștigurile obținute la jocurile de noroc etc. În același timp sunt prevăzute amânări la majorarea salariilor, dar și reduceri de cheltuieli inclusiv în educație și știință. Cheltuielile în sfera științei și inovării urmează să fie reduse în 2010-2011 cu 25% față de anul curent.

Guvernul, se pare, a găsit ac de jocul crizei, însă cârpirea acestuia va fi cam dureroasă pentru că eventualele scumpiri vor umbra la buzunarele noastre. În plus, multe acțiuni nu au acoperire bugetară astfel că Guvernului nu-i rămâne decât să spera la susținere financiară externă.

Programul de stabilizare și relansare economică are 27 de pagini ce includ peste 200 de măsuri ce urmează a fi realizate până în anul 2001. „Tabloul actual al crizei este sumbru”, se constată în document. Ce planifică să întreprindă Guvernul pentru a stabili situația în agricultură?

Programul are un compartiment aparte ce se referă la sectorul agrar, însă și alte măsuri sunt de natură să facă viața țaranului mai ușoară, iar activitatea acestuia mai eficientă. Este greu de spus ce este mai important, „există peste 60 de constrângeri care vor fi eliminate”, după cum afirma vicepremierul Valeriu Lazăr, ministrul Economiei și Comerțului. Ca, de exemplu, „reducerea numărului genurilor de activitate supuse licențierii și simplificarea procedurilor de licențiere” sau „demonopolizarea importului de carne și produse din carne prin modificarea Hotărârii Guvernului nr.1363 din 29 noiembrie 2006 cu privire la modalitatea eliberării autorizațiilor pentru importul unor produse”.

Poate fi pusă la îndoială importanța „facilitării regimului de import” a „preparatelor chimice și biologice pentru agricultură, fertilizanților, produselor pentru tratamentul solului” deja din 2010, în condițiile scumpirii acestor a dus la creșterea costurilor?

Există temerea că „anularea sistemului de

marcare de stat la comercializarea apelor minerale și băuturilor alcoolice” și „excluderea obligativității certificării băuturilor alcoolice exportate la laboratorul unic - Î.S. „Centrul Național pentru Controlul Calității Produselor Alcoolice”, prevăzute de program, ar putea să scadă din exigențele față de calitate. Nu este exclus că se vor găsi dintre acei care vor risca să-și piardă astfel piața, ceea ce este cert, însă, că în fine costurile se vor reduce. Marca comercială obligatorie, aplicată pe sticlele de vin, a fost introdusă la sfârșitul anului 2006, ca o măsură de sporire a controlului calității vinurilor la export, după introducerea embargoului rus la vinuri. Companiile au fost obligate să plătească câte 20 de bani pentru fiecare marcă, tipărită de o întreprindere de stat. Potrivit Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, în aproape trei ani de la introducerea mărcilor obligatorii, companiile au plătit 42 mil de lei pentru mărcile de stat. Și la ce a ajutat? Exporturile s-au mișcat oricum încet, iar marca de stat nu a deschis larg ușa pieței ruse.

Și „restituirea datoriilor la rambursarea TVA pentru deblocarea activității economice”, preconizată de Guvern se referă și la producătorii agricoli, nu numai la importatori sau producătorii industriali. Ministerul Finanțelor a și propus Guvernului o rectificare bugetară prin suplimentarea în acest an a fondului pentru subvenționarea producătorilor agricoli cu 210 milioane de lei, până la peste jumătate de miliard de lei. Ba-

nii vor fi utilizați pentru restituirea taxei pe valoarea adăugată.

La fel și „amânarea termenului impunerii impozitării veniturilor din dobânzile bancare și valorile mobiliare corporative ale persoanelor fizice și juridice până la 1 ianuarie 2015” îi privește direct și pe omul de la sate cu bani în bancă, și pe gospodăria de fermier sau altă întreprindere agricolă care are depozite bancare.

Creșterea până la 100 milioane lei a alocațiilor în Fondul special pentru garantarea creditelor va face mai accesibile mijloacele creditare pentru întreprinderile care pure și simplu nu au ce depune în gaj. Mai ales că pragul garanțiilor pentru întreprinderile active va fi majorat de la 300 mii lei până la 700 mii lei, iar pentru inițierea unei afaceri de la 100 mii lei până la 300 mii lei.

O problemă sensibilă rămâne a fi subvenționarea agriculturii. Ce prevede Guvernul? În primul rând, „eficientizarea acordării subvențiilor în agricultură prin direcționarea acestora spre domenii cu un potențial de producție cu valoare adăugată înaltă și pentru a spori productivitatea agriculturii și competitivitatea produselor agricole. Crearea Agenției de Plăți în subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare”.

Ce să însemne această eficientizare? Bani vor fi alocați celor care vor obține rezultate și vor produce mărfuri bune pentru export. Resursele oferite de stat vor fi investite în producția de legume în sere, crearea plantațiilor

pomicole și viticole, în special cu sisteme de irigare. Suma

Subvențiilor va rămâne în 2010 aceeași ca și în acest an – 313,5 mln lei. Proiectele vor fi selectate în bază de concurs, nediscriminatoriu, nicidecum după vechea abordare — primul venit — primul servit.

În plus, alocările suplimentare pentru sector în cadrul programului „Compact”, de exemplu, sunt de 90 milioane de dolari. Aproape 1 miliard lei se va duce tot în sector. Nu sunt bani bugetari, dar acești bani vin în țară și, poate, vor fi folosiți mai eficient.

Este adevărat că în anii 2010 și 2011 vor fi reduse cu cel puțin 6% alocările totale de la bugetul de stat (cheltuieli de bază, fonduri și mijloace speciale) pentru agricultură și, respectiv, vor fi reduse total alocările de la bugetul de stat pentru sădirea plantațiilor viticole.

Acestea sunt doar câteva dintre cele peste 200 de măsuri pe termen scurt și mediu prevăzute de programul a cărui țintă este ieșirea din criză.

Unele din aceste măsuri par mai curând a fi declarative, aduc aminte de simple lozinci cu ținte vagi, ca „a îmbunătăți”, „a simplifica procedurile”, „a perfecționa mecanismele”, fără o evaluare a costurilor și efectelor, a modului în care vor fi atinse aceste ținte. Programul într-adevăr punctează doar măsurile ce urmează a fi întreprinse în anii 2009-2001, însă după multe din acestea vor urma hotărâri de guvern, legi, care vor „pune în mișcare” aceste măsuri pentru a le materializa.

Argumente în favoarea utilizării produselor ecologice

Impactul negativ al fenomenelor ecologice globale devine tot mai grav.

Civilizația, în scopul trasării căilor de supraviețuire, începe să înțeleagă marele pericol care o așteaptă în viitor. Una dintre aceste probleme grave este poluarea mediului ca rezultat al activității agricole. Manifestările ei se fac simțite la acumularea nitraților și nitriților în sol și în bazinele acvatice de suprafață și freatice, la acțiunea pesticidelor asupra omului și animalelor utile, poluarea bazinului aerian, reducerea biodiversității și altor fenomene negative, care periclitează existența vieții pe Terra.

Drept reacție la înrăutățirea permanentă a stării mediului înconjurător și pornind de la capacitățile naturii și agrocenozelor antropizate de a produce cantități suficiente de produse agricole de calitate satisfăcătoare, în lume s-a constituit o ramură deosebită, numită agricultura ecologică, care deja pe parcursul mai multor ani și-a demonstrat capacitățile tehnologice, rolul benefic și eficiența economică înaltă. E necesar de menționat că în Republica Moldova, de asemenea, au fost întreprinse unele măsuri răzlețe, care, cu regret, n-au permis acestei mișcare să ia amploare.

Însă, există și unele premise favorabile. Pe lângă realizările deja înregistrate în direcția elaborării și aplicării tehnologiilor prietenoase mediului, inclusiv a metodelor biologice de protecție a plantelor – ca bază primordială pentru obținerea produselor ecologice, în Moldova au fost aprobate sau elaborate un șir de acte legislative, dar care deocamdată nu funcționează.

S-a demonstrat că agricultura ecologică mai răspunde și unor deziderate importante pentru Republica Moldova, cum ar fi bunăoară:

- răspunde cerințelor interne și externe în creștere de produse naturale, care demonstrează elocvent contribuția la menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a oamenilor și animalelor;

- considerabil diversifică sortimentele la unele categorii de produse la care piața este în stare de supraproducție și sporește volumul de producere a culturilor cu valori deosebite, care deocamdată nu sunt apreciate la justa valoare în Republica Moldova;

- înlesnește activitatea de producere a firmelor autohtone pentru ieșirea pe piața externă lipsită de concurență pentru unele legume și fructe, care în condițiile Republicii Moldova au condiții optime pentru aplicarea tehnologiilor de obținere a produselor ecologice;

- cointerează din punct de vedere material producătorii prin prețurile convenabile la produsele ecologice, care depășesc de 1,5 – 3 ori prețurile produselor convenționale, deși inutilizarea fertilizanților minerali și a unor pesticide condiționează diminuarea cu 15-20 la sută a volumului de producere;

- sporește calitatea biologică, biochimică și nutritivă a produselor ecologice. Pornind de la faptul că produsele ecologice nu reprezintă un rezultat al proceselor industriale, consumatorul nu le alege după criteriile morfo-metrice (adică după dimensiuni și culoare), așa cum se întâmplă astăzi, ci după valoarea lor biologică;

- ridică posibilitățile producătorilor agricoli din Republica Moldova pentru pătrunderea pe piața produselor agricole apusene, care este extrem de concurentă la produsele tradiționale și manifestă cerințe deosebit de mari pentru cele ecologice.

În Republica Moldova practica elaborării și promovării tehnologiilor prietenoase mediului atestă o stare contradictorie în ceea ce privește obținerea și comercializarea produselor ecologice. Pe de o parte, sunt foarte grave problemele ecologice condiționate de agricultura tradițională și sunt evidente premisele și beneficiile, care pot fi înregistrate la aplicarea lor, iar pe de altă parte, nu e clar

de ce nu funcționează actele legislative deja aprobate. Ținând cont de această stare confuză și în scopul conștientizării rolului produselor ecologice, considerăm necesar de promovat unele cunoștințe utile referitoare la impactul pozitiv al agriculturii ecologice asupra omului și mediului înconjurător. Dintre aceste putem enumera:

1. Agricultura ecologică sporește valoarea nutritivă a alimentelor. Studiile comparative ale compoziției chimice a produselor tradiționale și obținute în tehnologiile agriculturii ecologice au demonstrat că, pe parcursul ultimilor 50 de ani, valoarea produselor agricole convenționale a scăzut considerabil. Așa bunăoară, la principalele specii de legume și fructe s-a înregistrat reducerea cu circa 80% a vitaminei A, cu 57 % a vitaminei C, cu 50% a riboflavinei, 28 % a calciului ș.a. În mod analogic s-a demonstrat reducerea elementelor valoroase la principalele culturi agricole. La creșterea în condiții de agricultură ecologică a fructelor, cerealelor și legumelor se înregistrează apariția unei valori nutritive suplimentare, care se manifestă la indicatorii biochimici principali și constituie circa 20-60% în comparație cu compoziția culturilor crescute în agricultura convențională. Probabil, prin aceasta se explică insuficiența permanentă de vitamine și elemente minerale și necesitatea utilizării zilnice a diferitor suplimente la alimentele tradiționale.

2. Produsele ecologice sunt mai gustoase. Datorită valorii nutritive suplimentare culturile agricole, îndeosebi cele utilizate în stare proaspătă, deși sunt mai puțin atrăgătoare după dimensiuni și culoare, sunt mult mai gustoase după calitățile organoleptice.

3. Tehnologiile agriculturii ecologice, în zonele cu umiditate insuficientă, sunt mai rentabile. Excluderea amendamentelor minerale și aplicarea largă a îngrășămintelor organice contribuie la dezvoltarea mai abundentă a sistemului radicular și la reducerea gradului de compactizare a solului. Drept rezultat, se înregistrează menținerea umidității din sol și sporirea gradului de utilizare a ei de către sistemul radicular al plantelor. Astfel în condițiile agriculturii organice în anii secetoși și în zonele aride, recoltele de cereale, de leguminoase pentru boabe și culturi tehnice sunt mai mari decât cele din tehnologiile tradiționale.

4. Produsele ecologice sunt inofensive pentru om. Utilizarea îngrășămintelor minerale și a pesticidelor este legată de pătrunderea și acumularea lor sau a metaboliților lor în sol, apă și uneori în plantele agricole. Acumularea fertilizanților minerali și a pesticidelor cauzează dereglări serioase în procesele fiziologo-biochimice din organismul omului și a organismelor utile. Deosebit de grave sunt urmările produse de formele nitrite ale azotului. Unele pesticide, pe lângă reducerea intensității multor procese fiziologo-biochimice, mai posedă proprietăți mutagene și cancerigene. În condițiile agriculturii ecologice asemenea fenomene negative lipsesc.

5. Agricultura ecologică ameliorează mediul ambient al omului. Practica analizei comparative a tehnologiilor organice și tradiționale de cul-

tivare a plantelor demonstrează că agricultura ecologică, spre deosebire de cea intensivă, nu afectează condițiile de viață ale omului. Anume în condițiile de agricultură ecologică omul se simte în condiții de confort natural și își poate manifesta toate capacitățile vitale și de muncă din plin.

6. Agricultura ecologică păstrează biodiversitatea. În urma aplicării tehnologiilor agricole intensive s-au produs schimbări grave în diversitatea speciilor ce populau ecosistemele naturale. Aplicarea tehnologiilor agriculturii ecologice nu afectează condițiile de viață a componentelor biotei. Pe lângă diversificarea gamei de culturi agricole cultivate, agricultura ecologică mai contribuie și la păstrarea speciilor din flora și fauna spontană. Așa bunăoară, în gospodăriile ecologice numărul speciilor de plante din flora spontană depășește de 2-3 ori numărul acestora din fermele cu agricultura tradițională, numărul speciilor de păsări depășește cu 57 % numărul acestora din fermele clasice și cu 44 % se întâlnesc mai multe nevertebrate.

7. Agricultura ecologică acționează benefic asupra solului. Cercetările recente au demonstrat că tehnologiile ecologice contribuie în mare măsură la păstrarea structurii și compoziției biologice a solului. Aceasta contribuie la menținerea mai îndelungată a vegetației, păstrarea umidității și sporirii cu circa 85 % a numărului de microorganisme utile, inclusiv a azot-fixatorilor liberi și a microorganismelor simbiotice de pe suprafața sistemului radicular. Drept consecință, se înregistrează sporirea diversității biologice a multor specii de organisme nevertebrate, inclusiv răpitori și parazitoizi, care reglează densitatea populațiilor de organisme dăunătoare.

8. Produsele ecologice activează procesele de reproducere a animalelor domestice.

Cercetările multianuale au demonstrat că produsele obținute în tehnologiile ecologice

contribuie în mare măsură la sporirea fertilității și capacităților de reproducere a

animalelor agricole. Așa bunăoară productivitatea găinilor sporește cu 28-35%, iepurii și animalele cornute mici asigură un număr mai mare de urmași.

9. Produsele ecologice soluționează problemele cardiace și stopează dezvoltarea tumorilor. În mod experimental s-a demonstrat că în legumele organice se conține de 3-5 ori mai mult acid salicilic. Acesta e sintetizat de către plante ca remediu la diferiți factori stresogeni, îndeosebi pentru combaterea organismelor dăunătoare. În condițiile utilizării pesticidelor pentru combaterea agenților patogeni ai bolilor, organismelor dăunătoare și a buruienilor, acidul salicilic nu se mai sintetizează, deci în plantele din agricultura tradițională se conține mai puțin remediu pentru combaterea afecțiunilor cardio-vasculare și a tumorilor maligne.

10. Agricultura ecologică reduce impactul negativ al schimbării cliimei. Schimbarea cliimei, care realmente amenință viitorul civilizației, este cauzată, în primul rând, de sporirea conținutului gazelor de seră, îndeosebi a bioxidului de carbon. Cercetările multianuale au demonstrat că gospodăriile, care practică agricultura ecologică fixează cu 20-50 % mai mult bioxid de carbon decât câmpurile obișnuite, reducând astfel cantitățile de acest gaz eliminat în atmosferă. Aceasta e determinat de sporirea considerabilă a conținutului și activității biologice a microflorei din cadrul câmpurilor ecologice. E de menționat că fixarea principalului gaz de seră e confirmată și de sporirea cantităților de carbon organic acumulat de solul din fermele ecologice.

11. Agricultura organică poate satisface necesitățile alimentare ale populației Terrei. Deși mai bine de o treime din populația globului suferă de foame sau subnutriție, totuși, aceasta e mai mult o problemă socială, iar capacitățile Pământului permit satisfacerea necesităților alimentare ale populației pe calea agriculturii ecologice. În multe regiuni ale lumii recoltele de pe sectoarele organice depășesc sau nu sunt mai mici decât cele obținute pe terenurile cu agricultura convențională. E de amintit rezultatele experiențelor multianuale (150 de ani) de la Stațiunea de Cercetări din Rotamsted unde pe terenurile cu aplicarea chimiei recolta de cereale constituie 3,4 tone/ha, iar în variantele fără aplicarea îngrășămintelor – 3,45 tone/ha. Relevante sunt și rezultatele aplicării intense a îngrășămintelor și pesticidelor în Republica Moldova, demonstrând că pe parcursul a 25-35 de ani recolta la sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, cereale, culturile leguminoase pentru boabe nu s-a schimbat semnificativ.

12. Un aport deosebit al agriculturii ecologice asupra economiei naționale a Republicii Moldova constituie generarea locurilor suplimentare de muncă, acumularea profitului și, nu în ultimul rând, contribuția la ameliorarea condițiilor de viață a populației.

După enumerarea acestei serii de argumente în favoarea agriculturii ecologice e necesar de făcut o remarcă că noi nu suntem adepți ai pașilor revoluționari în agricultură și nu considerăm acest gen de activitate drept alternativă agriculturii convenționale. Suntem siguri că ele pot, așa cum se face în lumea întreagă, conviețui. Conștientizarea faptului că agricultura ecologică este o necesitate vitală adecvată condițiilor Republicii Moldova ar constitui un fundament clar pentru întreprinderea de acțiuni concrete pentru elaborarea cadrului legislativ, instituțional și tehnologic de pășire spre o viață mai bună, pe care o merită fiecare dintre noi.

Leonid VOLOȘCIUC,
doctor habilitat în biologie

Aurelia BONDARI:

„Propunerile noastre pentru subvenționare au la bază analize minuțioase ale sectoarelor concrete din agricultură”

Întrebare: Federația Națională a Agricultorilor din Moldova „AGROinform” a prezentat un set de propuneri pentru subvenționarea producătorilor agricoli în 2010. Cum au fost identificate domeniile considerate prioritare?

Răspuns: Avem o practică bine pusă la punct, de consultare a producătorilor agricoli și antreprenori din spațiul rural – membri ai AGROinform, care sunt peste 4200 la număr.

La o primă etapă, Organizațiile Regionale din rețeaua AGROinform au colectat propunerile de la membrii săi, după care acestea au fost sistematizate și discutate în cadrul unui atelier de lucru. Astfel, au fost identificate prioritățile pentru subvenționare, analizate și aprobate de către Consiliul de administrare al Federației.

Însă, în anul curent am inițiat o procedură inedită. Pentru a avea o imagine clară, realistă și argumentată economic pe un sector concret, am decis să efectuăm un studiu pe lanțul valoric. Am ales sectorul de producere a fructelor.

Din acest studiu au reieșit mai multe concluzii și recomandări generale pentru dezvoltarea acestui sector – tendințele, necesitățile pe toate segmentele lanțului valoric – începând de la aprovizionare și până la piața de desfacere. Asume aceste recomandări au și fost puse la baza propunerilor Federației AGROinform.

Reieșind din concluziile acestui studiu, precum și din sumarul propunerilor din cadrul rețelei, am pregătit un set de propuneri, argumentate economic, pentru subvenționarea domeniilor concrete ale agriculturii în anul 2010.

Prioritățile identificate în urma acestui proces sunt grupate pe sectoare și vizează investiții în general, investiții pentru sectorul vegetal – pomicultură, viticultură, legumicultură, în sectorul animalier, în agricultura organică etc.

O altă noutate în acest proces a fost că, pentru fiecare compartiment indicat de noi ca fiind prioritar, am calculat, estimativ, și necesitățile financiare.

Î: Recent, a fost aprobat programul anticriză al Guvernului, care prevede, între altele, excluderea subvențiilor pentru crearea plantațiilor de viță de vie. Care este poziția Federației „AGROinform” față de această inițiativă?

R: Până în prezent, cele mai mari investiții în agricultură au fost orientate anume spre sectorul viti-vinicol. Opinia noastră este că investițiile ar trebui direcționate și spre alte domenii, pentru ca sistemul actual de subvenționare să fie mai echilibrat. În propunerile înaintate de noi sugerăm autorităților să păstreze practica acordării subvențiilor pentru plantații viticole, dar numai pentru cele de struguri de masă.

Ținând cont de experiența ultimilor ani, de problemele cu care se confruntă sectorul viti-vinicol, dar și al logicii economice, nu considerăm oportun de a investi masiv și pe viitor în crearea plantațiilor de struguri tehnici.

Î: Analiza acordării subvențiilor în anii precedenți demonstrează că principalii beneficiari au fost întreprinderi agricole mari. Credeți că

se va schimba situația în viitorul apropiat?

R: O inițiativă a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare prevede acordarea, din anul viitor, a subvențiilor, în bază de concurs. Este o propunere logică – pentru a primi subvenții, solicitantul trebuie să fie în stare să demonstreze impactul de lungă durată a acestor alocații de stat, ca pondere în creștere economică și în rezultatele obținute. Până acum, procesul de acordare a subvențiilor a fost în mare parte haotic și nu exista o viziune clară referitor la destinațiile de subvenționare, pentru a se ajunge la dezvoltare durabilă a sectorului.

Este de menționat, că Ministerul Agriculturii a solicitat organizațiilor neguvernamentale din domeniul agriculturii asistență la elaborarea unei baze de date cu potențiali beneficiari de subvenții. Federația „AGROinform” deja a inițiat colectarea informațiilor pentru această bază de date.

Un alt potențial beneficiu al noii modalități de acordare a subvențiilor va fi posibilitatea de monitoriza exact efectul asistenței de stat pentru un domeniu concret.

Este salutară și inițiativa Ministerului Agriculturii de a exclude din Fondul de subvenționare restituirea TVA. Această inițiativă coincide cu propunerile și viziunile Federației AGROinform. În acest mod, din anul viitor, procedura de restituire a TVA va fi prerogativa Ministerului Finanțelor, așa cum și trebuie să fie. Din contul acestei modificări, am putea avea o majorare a Fondului de subvenționare.

DEWAX

Va propune o gama larga de echipament agricol

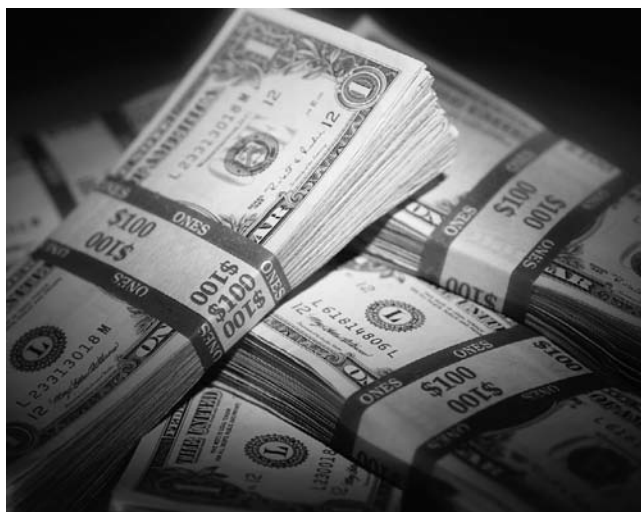
Motocultivatore
Unelte agricole
Motocositoare
Motobur
Aeroterme

Adresa noastra:
Chișinău, str. Vadul lui Vodă 72
Tel. 42-11-70 4211-71
"Dewax" SRL

Motopompe
Stropitori
Motofeștrăe
Mototrimere
Pompe

Propunerile Federației Naționale a Agricultorilor din Moldova „AGROinform” privind direcțiile de subvenționare a producătorilor agricoli pentru anul 2010

INVESTIȚII.

Total subvenții – 121,1 mln lei

1. Stimularea investițiilor în procurarea de echipament și utilaj pentru întreprinderile mici și mijlocii de procesare, uscare, ambalare și congelare a fructelor și legumelor, amplasate în localități rurale și pentru casele de ambalare și frigidere prin rambursarea în proporție de 40% a cheltuielilor realizate. Suma totală de subvenții 91,1 mln. lei, care urmează să fie orientate la dezvoltarea lanțului frigorific pentru o cantitate de cel puțin 30000 tone - 79,2 mln. lei, înființarea a 10 uscătorii de fructe și legume cu 3,96 mln. lei, instalare a 10 linii de sortare calibrare a fructelor și legumelor 7,92 mln. lei.

2. Stimularea eficienței producerii agricole prin compensarea cheltuielilor la procurarea sistemelor de irigare în proporție de 30%. Suma totală pentru subvenționare constituie 39,6 mln lei, din care se planifică subvenționare a cel puțin 150 unități de echipament de irigare prin aspersiune – 14,85 mln lei, amenajarea a 5000 hectare de irigare prin picurare 24,75 mln lei.

3. Compensarea sumei în mărime de 30% din costul combinelor/tractoarelor cu capacitatea motorului de 260 CP, precum și 15% din costul celorlalte combine, tractoare, al tehnicii și utilajului agricol nou procurate. Suma subvențiilor – 30 mln lei.

POMICULTURĂ.

Total subvenții – 116,25 mln lei.

4. Subvenționarea investițiilor la plantarea livezilor superintensive cu fructe de specii sămănțoase și densitatea pomilor mai mare de 1800 pomi/ha în mărime de 35 mii lei/ha. Suma subvențiilor pentru 2500 ha – 87,5 mln. lei

5. Subvenționarea investițiilor la plantarea livezilor intensive cu fructe de specii sămănțoase în mărime de 10 mii lei/ha. Suma subvențiilor pentru 1000 ha – 10 mln. lei.

6. Subvenționarea investițiilor la plantarea livezilor in-

tensive cu fructe de specii sămburoase în mărime de 7,5 mii lei/ha. Suma subvențiilor pentru 500 ha – 3,75 mln. lei.

7. Subvenționarea investițiilor la înființarea livezilor nucifere altoite, plantate după schema clasică, în mărime de 10 mii lei/ha. Suma subvențiilor pentru 500 ha – 5 mln. lei.

8. Subvenționarea investițiilor la înființarea livezilor nucifere altoite intensive, cu densitatea pomilor mai mare de 200 pomi/ha, în mărime de 20 mii lei/ha. Suma subvențiilor pentru 250 ha – 5 mln. lei.

9. Subvenționarea investițiilor la plantarea livezilor de arbuști fructiferi în mărime de 30 mii lei/ha. Suma subvențiilor pentru 100 ha – 3 mln. lei.

10. Subvenționarea investițiilor la producerea materialului săditor devirozat pomicol în mărime de 40 mii lei/ha. Suma subvențiilor pentru 50 ha – 2 mln. lei.

VITICULTURĂ.

Total subvenții – 53,5 mln lei.

11. Subvenționarea investițiilor la plantarea viilor cu struguri de masă în mărime de 35 mii lei/ha. Suma subvențiilor pentru 1500 ha – 52.5 mln lei.

12. Subvenționarea investițiilor la producerea materialului săditor devirozat pentru struguri de masă și tehnici în mărime de 40 mii lei/ha. Suma subvențiilor pentru 25 ha – 1 mln lei.

LEGUMICULTURĂ.

Total subvenții legume teren protejat – 33 mln lei.

13. Subvenționarea investițiilor la modernizarea sau construirea serelor și procurarea echipamentului în proporție de 30 la sută pentru producerea legumelor pe teren protejat. Suma subvențiilor pentru 10 ha de sere – 33 mln. lei.

ZOOTEHNIE.

Total subvenții – 46,1 mln lei.

14. Stimularea producerii produselor lactate prin compensarea cheltuielilor în mărime de 1 leu pentru fiecare litru de lapte livrat întreprinderilor de prelucrare. Suma subvențiilor constituie 18,1 mln. lei 18,1 mii tone de lapte.

15. Subvenționarea investițiilor pentru procurarea animalelor de prăsilă la fermele certificate ce activează în extravilan după cum urmează:

vaci primipare, junci și juninci	– 30 lei/kg
vaci donatoare de embrioni	– 65 lei/kg
scrofițe (rasă pură)	– 20 lei/kg
scrofițe (birasiale)	– 10 lei/kg
vieri	– 25 lei/kg
berbeci, țapi	– 25 lei/kg
mioare, căprițe	– 15 lei/kg
măști de albine	– 50 lei/bucata.

Suma subvențiilor – 13,275 mln. lei.

16. Subvenționarea investițiilor la procurarea utilajului și echipamentului la modernizarea sau construirea fermelor certificate în extravilan. Suma subvențiilor – 8,75 mln. lei.

17. Subvenționarea investițiilor la procurarea utilajului și echipamentului la modernizarea și construirea abatoarelor și incubatoarelor. Suma subvențiilor – 4,95 mln. lei.

18. Subvenționarea investițiilor la procurarea utilajului și animalelor de prăsilă de alte specii pentru ferme certificate în extravilan. Suma subvențiilor – 4,025 mln. lei.

AGRICULTURA ECOLOGICĂ.

Total subvenții – 40 mln lei.

19. Stimularea producerii ecologice prin compensarea cheltuielilor în sumă de 1000 lei/ha. Subvenționarea a 40 mii hectare 40 mln. lei.

ALTELE.

Total subvenții – 7,8 mln lei.

20. Stimularea introducerii standardelor europene de calitate (GlobalGAP, ISSO, HACCP etc.) prin acoperirea cheltuielilor, în mărime de 50%, pentru obținerea lor. Subvenționarea cu 7,5 mln. lei a cel puțin 30 de întreprinderi.

21. Stimularea asocierii producătorilor agricoli prin subvenționarea investițiilor în cooperativele de întreprinzători în proporție de 50%. Suma totală constituie 3,3 mln. lei pentru subvenționarea investițiilor în 10 cooperative de întreprinzător.

FONDUL TOTAL DE SUBVENȚIONARE – 417,75 mln. lei.

Exporturile de fructe continuă să fie sezoniere

Balanța comercială pe 9 luni atestă un sold pozitiv pentru fructe și sold negativ pentru legume

Statisticile confirmă o realitate deloc îmbucurătoare – exportul de fructe și legume moldovenești crește considerabil în a doua jumătate a anului, în perioada de recoltare masivă, adică în plin sezon. Cu totul alta este situația în extrasezon, când exporturile descresc dramatic, din cauza lipsei infrastructurii de păstrare a producției agricole, iar necesitățile interne sunt asigurate, preponderent, din contul importurilor.

Ca și în anii precedenți, balanța comercială pentru 9 luni ale anului curent arată un sold pozitiv pentru fructe (36,4 milioane USD) și sold negativ pentru legume (15,5 milioane USD).

Mere

Exportul de mere al Republicii Moldova pentru perioada de 9 luni 2009 Moldova a avut loc preponderent în țările CSI (Rusia, Belarus, Kazahstan, Ucraina). Cea mai mare cantitate a fost exportată în Rusia, care deține circa 90 % în exportul total din această perioadă. Cantitatea totală de mere exportată în perioada de referință a alcătuit circa 61 mii tone și se cifrează cu valoarea de 18,6 milioane USD. Comparativ cu aceeași perioadă 2008 exportul de mere înregistrează o creștere dublă, atât cantitativ cât și valoric. Cel mai înalt preț mediu de export a fost înregistrat în urma tranzacțiilor cu Belarusi (400 USD/tona). Importul de mere, în perioada de referință, înregistrează o descreștere cu 50 % comparativ cu 9 luni 2008. Volumul total exportat a alcătuit 717 tone, cifrându-se la 554 mii USD. Cele mai mari țări de import au fost Grecia, Polonia, Olanda și Rusia. Balanța comercială pentru mere în perioada de referință a fost ascen-

dentă, înregistrând un sold pozitiv în valoare de circa 18 milioane USD.

Strugurii exportati sunt de două ori mai ieftini decât cei de import

Volumul exporturilor de struguri, înregistrat în opt luni ale anului curent, a depășit valorile din aceeași perioadă a anului trecut de două ori. În total, au fost exportate 13,6 mii tone de struguri, în valoare de 6 milioane dolari SUA.

Principalele țări importatoare de struguri moldovenești au fost Rusia (8108 tone, în valoare de 3,8 milioane USD), Belarus (4490 tone, în valoare de 1,8 milioane USD). Exportul în aceste țări alcătuiește 92% din volumul total al exportului de struguri.

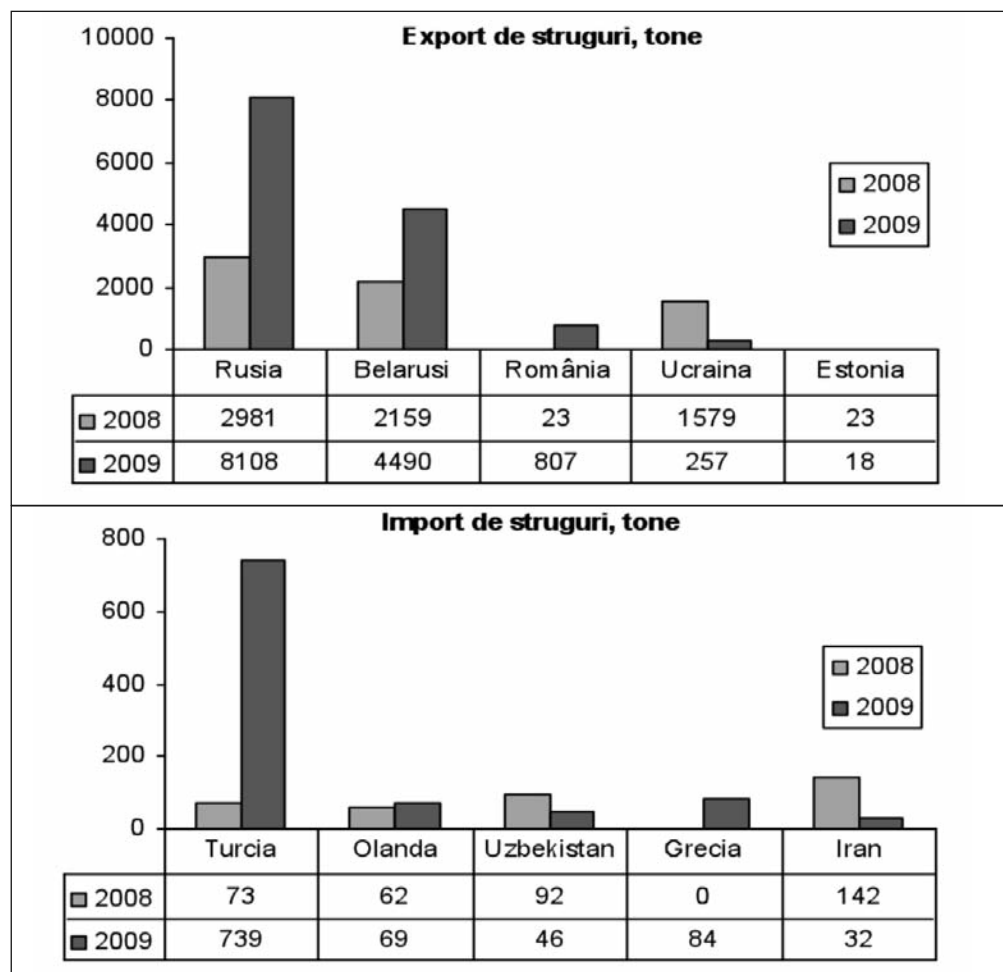
Cel mai înalt preț de export a fost înregistrat în urma tranzacțiilor cu Estonia (756 USD/t). Prețul mediu de export în perioada de referință a fost de 438 USD/t.

În același timp și importul de struguri înregistrează o creștere de 2,5 ori mai mare față de 2008. Este impresionant faptul, că importul de struguri s-a intensificat anume în ultimele trei luni ale perioadei de referință, când în Moldova are loc recoltarea în masă a acestui produs. Majoritatea strugurilor au fost importați din Turcia, Olanda, Grecia. Prețul mediu de import al strugurilor a fost 1197 USD/t, înregistrând o valoare de 2 ori mai mare decât la prețul mediu de export.

Balanța comercială pentru struguri înregistrează un sold pozitiv de circa 4,8 milioane USD.

Exportăm mai multe nuci decât în anul trecut, dar la prețuri mai mici cu o pătrime

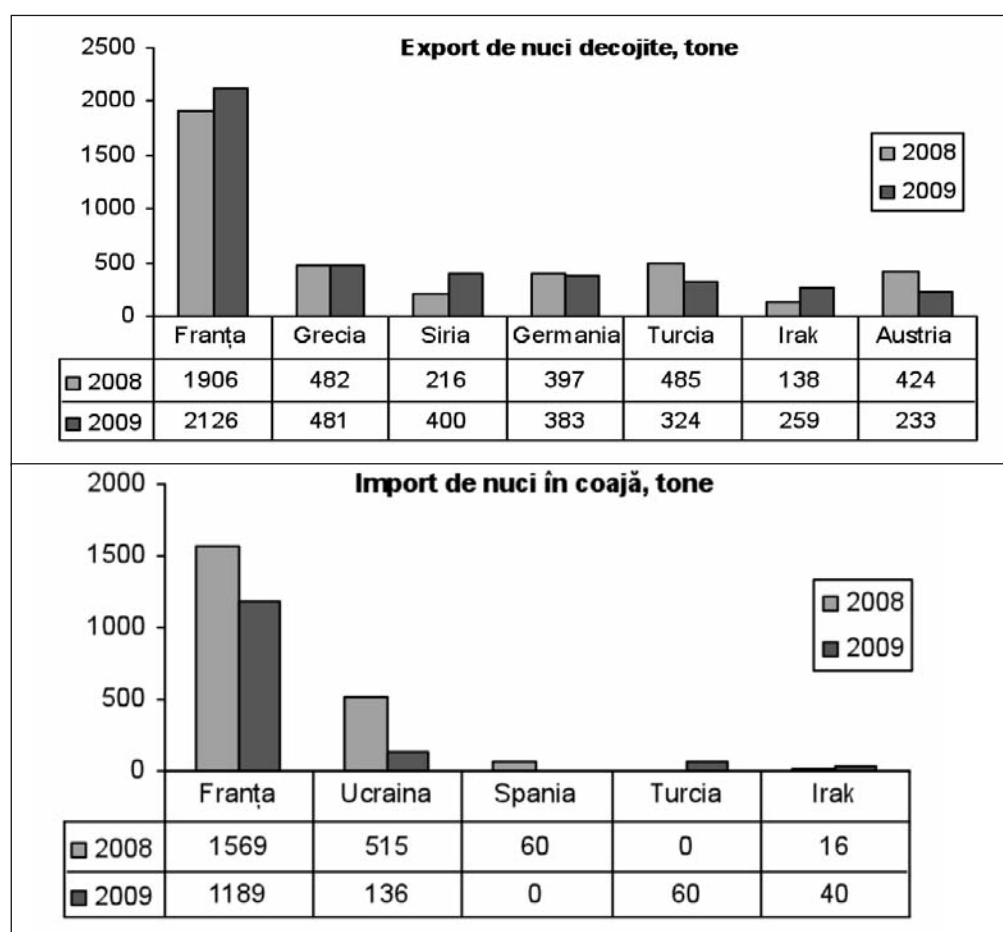
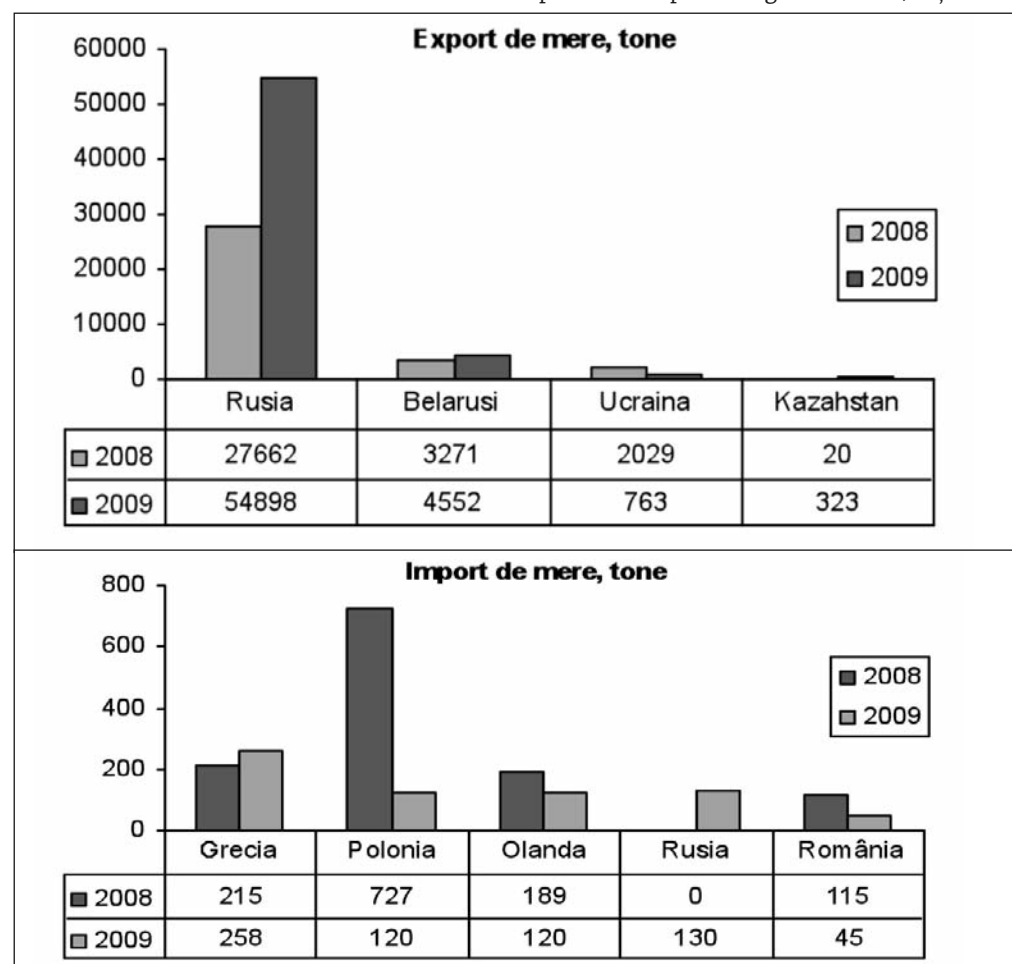
Nucile dețin o cotă importantă în structura exporturilor de produse agroalimentare, deținând o

nișă stabilă. Potrivit Serviciului Vamal al Republicii Moldova, în perioada de 9 luni 2009 exportul de nuci a însumat circa 21 milioane USD, volumul de export fiind de 5497 tone, din care 4755 tone nuci decojite. Miezul de nuci și nucile în coajă din Republica Moldova sânt exportate în peste 30 de țări, preponderent în Franța, Grecia, Austria, Germania, Turcia, Italia. Circa 50 % din exportul de nuci decojite este orientat spre Franța. Din volumul total al nucilor livrate pe piețe externe nucile în coajă dețin doar 15%. Comparativ cu perioada similară a anului 2008, se înregistrează o creștere a volumului de export cu 7,7 %, pe când valoarea exporturilor a fost în

scădere cu 24%, datorită micșorării prețurilor cu aproximativ 27%. Nucile sunt importate de către Moldova din mai multe țări ale lumii, dar Franța este țara de bază pentru importul de nuci în coajă. Nuci decojite au fost importate din Ucraina (119 tone), Turcia (30 tone), Germania (24 tone) și Austria (5 tone). Comparativ cu perioada identică a anului 2008 se înregistrează o micșorare a exportului cu 30%.

Balanța comercială pentru acest produs este ascendentă și înregistrează un sold pozitiv în valoare de 17,7 milioane USD. Însă, din cauza ieftinirii produsului, balanța comercială este cu 28% în descreștere față de 9 luni ale anului 2008.

și legume moldovenești

Importul de cartofi crește stabil

Moldova nu a exportat cartofi în perioada ianuarie-septembrie, dar continuă să importe cantități mari de acest produs din diferite țări.

Potrivit datelor statistice, de la începutul anului curent, importul a constituit 26,8 mii tone (în valoare totală de 5,2 milioane USD), în creștere cu 1,5 ori comparativ cu situația din perioada similară 2008. Prețul mediu a constituit 195 USD/t, la nivelul anului 2008. Cele mai mari cantități de cartofi au fost importate din Polonia (20 379 tone) la un preț mediu de 160 USD/t, după care urmează Belarus (2007 tone) la un preț mediu de 188 USD/t. Din Olanda, Italia și România au fost importați preponderent cartofii pentru semințe. Potrivit studiilor elaborate de experții AGROinform, în următoarea perioadă a anului cantitățile de cartofi importați se vor menține la un nivel stabil, deoarece din comentariile producătorilor reiese, că recolta din anul curent este medie și nu va îndestula pe deplin cererea pieței interne.

Vindem ceapă în Estonia, dar și cumpărăm din China

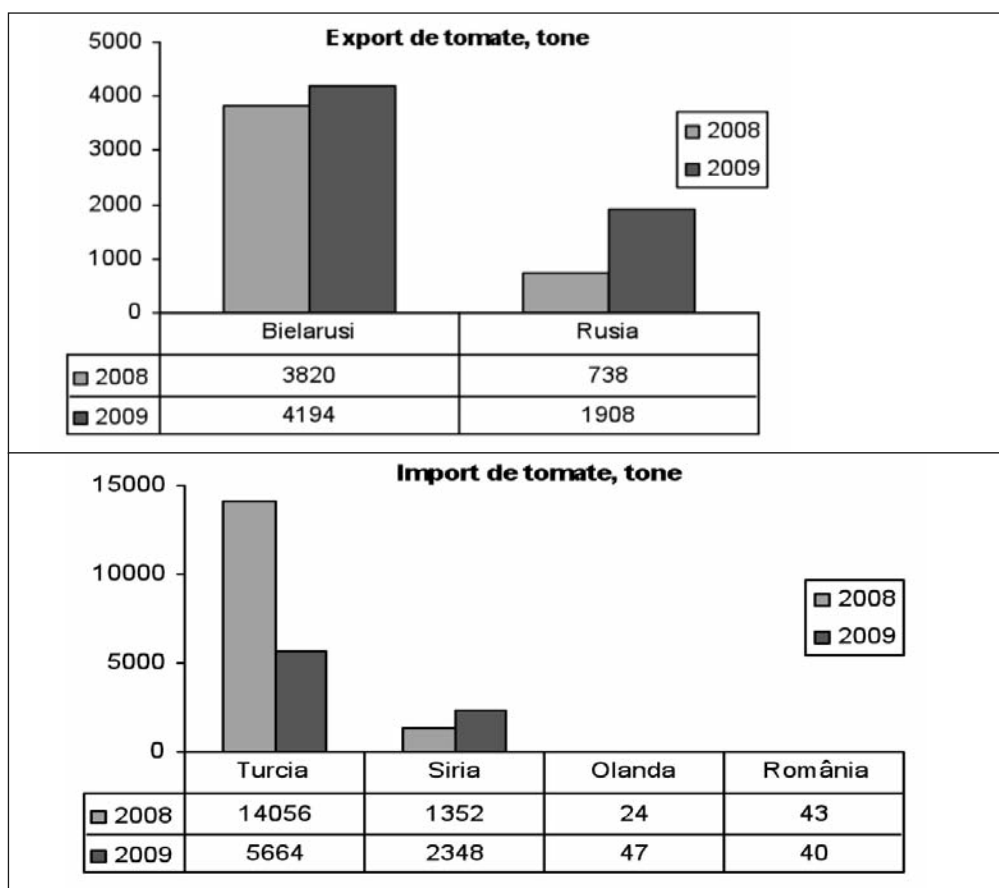
Volumul total de ceapă exportat de Republica Moldova s-a dublat comparativ cu 9 luni ale anului precedent și a alcătuit 442 tone, în valoare de 103 mii dolari SUA. Principalul cumpărător a fost Estonia, unde a fost livrate circa 84% din volumul total de ceapă destinată exportului. În 9 luni 2009 importul a descrescut de 2,3 ori comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Volumul total de import a alcătuit 5,2 mii tone, iar valoarea acestuia 2,1 milioane USD. Comparativ cu perioada identică 2008 prețul de import a crescut cu 71%. Cele mai mari țări de import au fost China, valoarea tranzacțiilor cifrându-se cu 1,9 milioane USD. Prețul mediu de import a alcătuit circa 411 USD/t. Cel mai mare preț a fost înregistrat pentru ceapa din Italia (1173 USD/t), care a fost de 2 ori mai mare decât prețul mediu.

Balanța comercială pentru acest produs, ca și la alte legume este negativă și înregistrează un deficit în valoare de 2028 mii USD. În 9 luni 2008 deficitul balanței a alcătuit 2908 mii USD.

Tomate

Conform datelor furnizate de Departamentul Vamal din Republica Moldova, în perioada ianuarie - septembrie 2009, volumul total de exporturi de roșii a înregistrat o creștere de 34% comparativ cu perioada identică a anului precedent și a constituit circa 6,1 mii tone, în valoare totală de 2,3 milioane USD. Ca și în 9 luni 2008 unicele țări de export la roșii pentru Republica Moldova au fost Belarusi, unde au fost livrate 4194 tone, la un preț mediu de 335 USD/t și Rusia cu 1908 tone, la prețul de 485 USD/t. Din lista țărilor de export au dispărut așa țări ca România, fapt ce se datorează cerințelor noi înaintate privind calitatea produselor și Ucraina, care la moment dispune de capacități mari de producere chiar și extra sezon. Importul de roșii de către Moldova este în descreștere cu 48% comparativ cu anul trecut și înregistrând 8,1 mii tone, în valoare totală de 4,9 milioane USD. Atât debușeele en-gros cât și supermarketele din Mol-

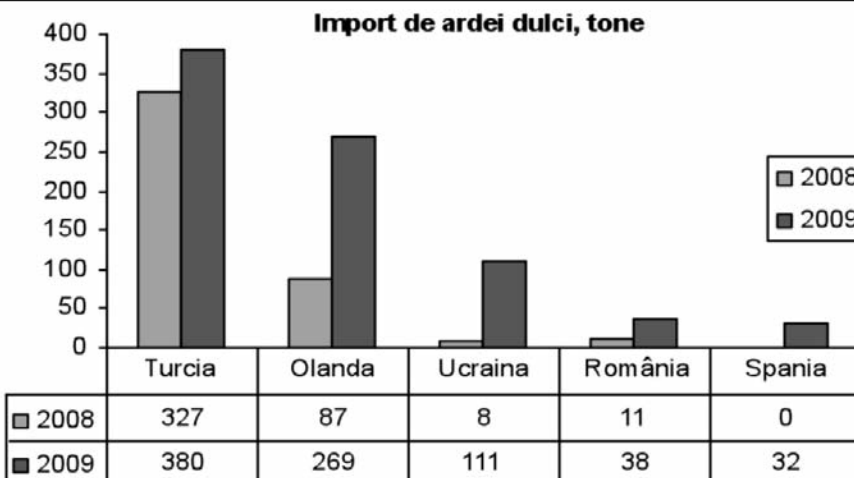
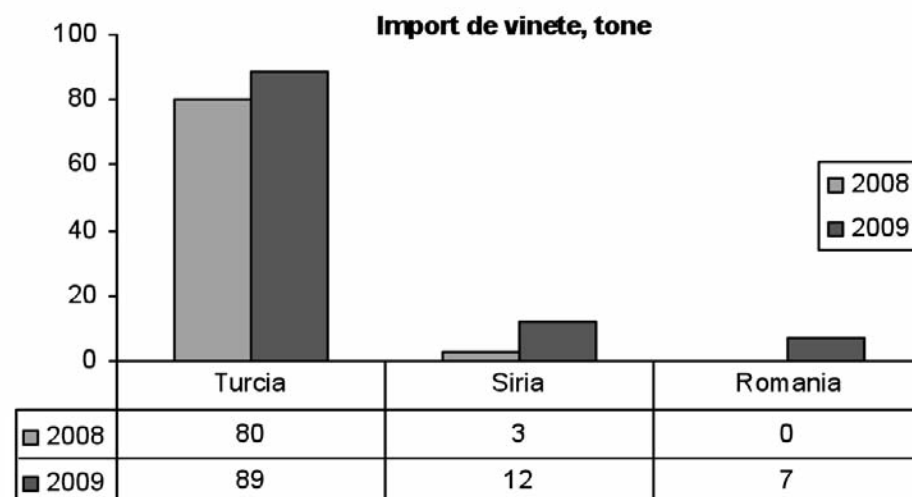
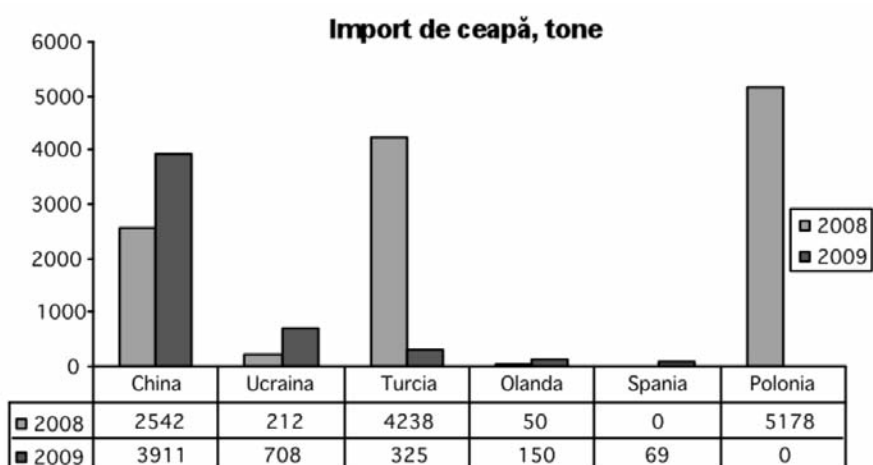
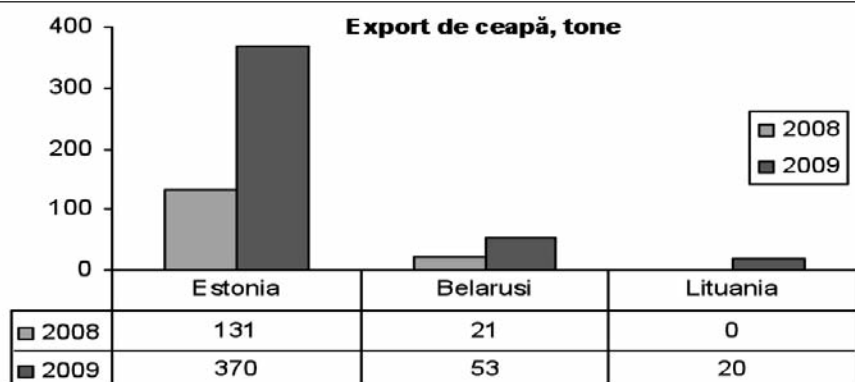
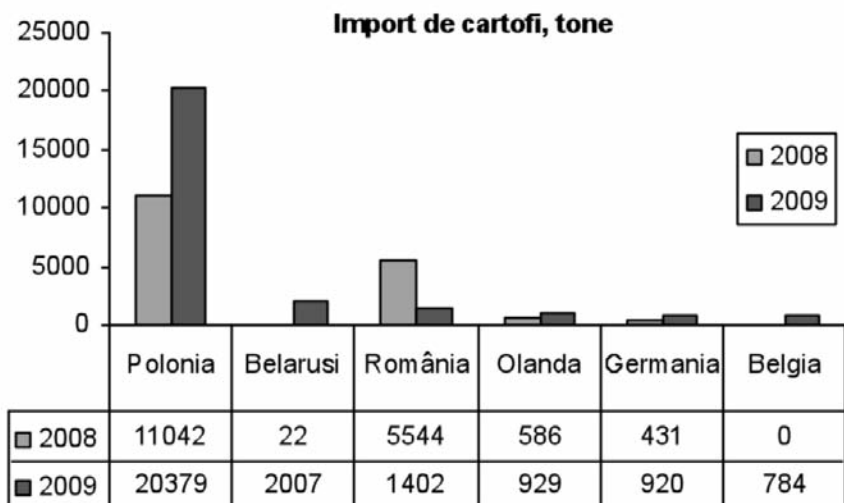
dova preponderent importă roșiile direct, iar motivele principale pentru volumul mare de import se datorează faptului, că producția locală nu poate acoperi cererea din afara sezonului, iar prețurile pentru roșiile importate sunt competitive pe piața locală. Sursele majore pentru roșiile de import sunt Turcia (3,4 milioane USD), Siria (1,5 milioane USD), precum și așa țări ca România Olanda, Spania, Italia, de unde au loc livrările extra sezon. În perioada de referință balanța comercială pentru roșii a fost descendentă, volumul total de export fiind depășit de 2 ori de către cel de import, iar deficitul comercial a înregistrat suma de 2,7 milioane USD.

Vinete și ardei dulci

Comerțul exterior al Moldovei de vinete și ardei dulci este nesemnificativ. Se exportă cantități mici și doar în perioada de sezon, deoarece Moldova nu

dispune de capacități de producere a acestor legume în extra sezon. În 9 luni 2009 au fost exportate 110 tone de ardei dulci. Destinațiile de export au fost Rusia (106 tone) și Belarus (4 tone). Valoarea totală a exportului a constituit 145 mii USD. Singura țară, unde au fost livrate vinetele moldovenești, în cantități mizere (500 kg) a fost Belarus. Importul de vinete și ardei are loc preponderent în extra sezon. În perioada de referință a fost importat un volum total de 875 tone de ardei dulci, în valoare de 1,1 milioane USD și 115 tone de vinete, în valoare totală de 114 mii USD. Majoritatea legumelor au provenit, tradițional, din Turcia, Siria, Olanda și Ucraina. Comparativ cu perioada similară din 2008 importurile de ardei au crescut de 2 ori. Balanța comercială pentru ardei și vinete înregistrează un sold negativ în valoare de 973 mii USD și, respectiv, 113 mii USD.

Maria CERVATIUC

Potrivit unui studiu al AGROinform, în 2008

Volumul producției globale nu mai puțin de 900 mii

Aceste date sunt cu peste 340 mii tone mai mari decât datele oficiale. În același timp, piața internă s-a confruntat cu un deficit de 41% de fructe. Autorii studiului consideră că acest deficit a fost unul artificial

Procesele de transformare și efectele crizei, cu care se confruntă actualmente agricultura Republicii Moldova necesită o examinare profundă a domeniilor de subvenționare din anii precedenți și a impactului asistenței de stat acordate. Din acest considerent, Federația Națională a Agricultorilor din Moldova AGROinform a inițiat elaborarea unor studii, analize economice, pentru a putea argumenta cu calcule concrete propunerile sale pentru subvenționarea producătorilor agricoli.

Primul studiu vizează lanțul valoric al sectorului de fructe (mere și prune) din țară.

Dinamica dezvoltării ramurii producerii fructelor în RM

Dinamica suprafețelor cultivate cu fructe are o tendință de reducere lentă, deoarece o bună parte din suprafețe de livadă sunt depășite ca termen de exploatare și nu sunt defrișate din in-

suficiență de resurse financiare.

Forma actuală de evidență a suprafețelor cultivate cu livadă nu permite obținerea unui tablou real al stării și ne prezintă cifre eronate privind volumele producției globale de fructe și a randamentului de fructe la unitate de suprafață. În acest context, producția globală obținută în ultimii ani este în continuă descreștere.

Doar 40 la sută din suprafețele cultivate cu fructe sunt gestionate de gospodării agricole, restul fiind prelucrate de către gospodării țărănești.

Evoluția prețurilor și balanța comercială a fructelor în RM

Exporturile agro-alimentare dețin cota majoritară în structura exporturilor moldovenești. Însă, tendința de creștere a importurilor produselor agro-alimentare este tot mai mare.

Pentru a avea un tablou real al stării actuale a comerțului exterior cu produse agro-alimentare de valoare înaltă este analizată balanța comercială de export – import al fructelor al Republicii Moldova pentru perioada anilor 2005- 2008.

Valoarea exporturilor de fructe este în creștere pentru perioada analizată numai din contul creșterii prețurilor pe piețele de desfacere, pe când cantitățile exportate sunt în continuă descreștere.

EXPORTUL FRUCTELOR DIN RM, PERIOADA 2005-2008

Specificare	ANII							
	2005		2006		2007		2008	
	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Cantitate, tone	Valoare, mii USD
Fructe	175 818,3	60 772,3	137 858,3	64 952,1	143 647,3	93 218,9	127 159,4	85 803,0
- Austria	654,8	2 582,5	613,9	3 161,7	544,5	3 370,3	672,6	4 341,4
- Franța	4 167,6	13 129,7	4 491,2	16 991,6	3 954,4	19 012,0	2 736,9	14 118,3
- Germania	942,8	3 648,6	467,5	2 565,6	822,0	5 560,3	659,7	4 875,1
- Grecia	1 066,0	4 121,3	983,6	5 248,2	1 420,4	8 510,1	1 280,4	7 626,8
- Italia	894,5	1 632,8	640,2	1 276,4	374,8	1 818,7	268,5	1 188,9
- Polonia	2 147,5	553,5	510,0	296,5	732,7	875,4	181,0	300,0
- România	32 746,5	3 978,4	26 990,4	4 410,3	7 533,9	2 108,8	549,3	341,0
- Turcia	1 163,7	2 175,7	1 277,4	3 734,9	1 043,2	2 839,1	1 027,1	3 157,5
- Belarusia	58 223,5	11 853,7	57 564,2	12 092,8	29 984,5	9 937,7	17 008,9	9 016,4
- Rusia	32 094,5	7 108,2	6 520,5	3 387,4	67 136,6	22 534,5	92 776,8	30 541,1
- Ucraina	37 908,8	3 975,5	34 877,6	4 915,5	27 112,2	6 790,7	7 727,8	2 314,9

Sursa: Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova

IMPORTUL FRUCTELOR ÎN RM, PERIOADA 2005-2008

Specificare	ANII							
	2005		2006		2007		2008	
	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Cantitate, tone	Valoare, mii USD
Fructe	55 731,1	17 607,9	47 535,5	20 908,2	41 689,3	28 315,1	39 997,6	29 417,4
- Ecuador					1 718,8	779,7	4 789,1	2 310,2
- Franța	3 884,6	3 198,1	4 330,9	3 899,8	4 468,6	4 689,5	2 696,9	3 260,4
- Grecia	2 653,2	868,8	8 413,2	4 071,5	5 870,0	4 005,6	1 864,7	1 438,7
- Polonia	30 283,6	5 795,6	8 768,0	1 759,8	724,6	419,2	899,8	668,2
- România	3 024,8	1 250,0	1 926,5	1 079,0	1 961,0	1 767,7	3 528,3	2 766,6
- Turcia	8 104,0	2 758,8	12 109,1	4 065,2	11 145,4	5 609,2	12 182,8	8 082,9
- Ucraina	5 791,4	2 585,4	8 936,7	4 308,8	11 101,4	6 659,1	7 503,0	4 262,3

Sursa: Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova

INDICATORII PRODUCȚIEI DE FRUCTE SUB ASPECTUL SPECIILOR

Specificare	UM	Toate categoriile de gospodării						inclusiv: întreprinderi agricole					
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Pomicole, nuci, pomușoare													
Suprafața totală	mii ha	114,3	111,0	110,0	109,2	112,2	114,0	47,0	46,0	44,9	43,9	44,3	45,4
Suprafața pe rod	mii ha	108,0	103,6	103,5	102,1	101,2	99,0	44,7	43,1	41,2	39,6	38,1	36,4
Volumul de producție	mii tone	617,2	430,4	386,2	329,2	277,2	370,5	319,8	218,1	184,2	137,8	132,8	183,4
Recolta medie	t/ha	5,7	4,2	3,7	3,2	2,7	3,7	7,2	5,1	4,5	3,5	3,5	5,0
Specii sămânțoase													
Suprafața totală	mii ha	72,0	70,1	68,7	67,5	68,1	68,0	32,8	32,3	30,9	29,8	29,8	29,5
Suprafața pe rod	mii ha	69,1	66,5	66,1	65,2	64,3	62,7	31,4	30,6	29,2	28,2	27,3	26,0
Volumul de producție	mii tone	502,2	314,9	285,6	207,0	223,3	260,6	290,5	180,1	164,5	111,9	123,7	158,5
Recolta medie	t/ha	7,3	4,7	4,3	3,2	3,5	4,2	9,3	5,9	5,6	4,0	4,5	6,1
Mere													
Suprafața totală	mii ha	70,3	68,5	66,9	65,9	66,2	66,1	32,5	32,0	30,6	29,6	29,5	29,3
Suprafața pe rod	mii ha	67,4	65,0	64,5	63,6	62,7	61,1	31,1	30,3	28,9	28,0	27,2	25,8
Volumul de producție	mii tone	494,3	310,1	278,4	202,8	218,2	255,1	290,3	179,7	163,3	111,8	123,6	158,2
Recolta medie	t/ha	7,3	4,8	4,3	3,2	3,5	4,2	9,3	5,9	5,7	4,0	4,5	6,1
Specii sămburoase													
Suprafața totală	mii ha	37,9	37,0	36,7	36,9	38,1	38,6	13,7	13,3	12,9	12,9	12,8	13,3
Suprafața pe rod	mii ha	35,2	33,8	33,5	33,1	32,7	32,0	13,0	12,2	11,3	10,9	10,1	9,6
Volumul de producție	mii tone	93,5	93,8	85,0	109,4	42,5	94,5	29,0	37,7	19,4	25,5	8,8	24,6
Recolta medie	t/ha	2,7	2,8	2,5	3,3	1,3	3,0	2,2	3,1	1,7	2,3	0,9	2,6
Prune													
Suprafața totală	mii ha	22,8	22,0	21,6	21,7	21,7	22,1	7,9	7,7	7,2	7,1	7,1	7,4
Suprafața pe rod	mii ha	21,3	20,3	20,2	20,0	19,6	19,4	7,8	7,4	6,7	6,5	6,1	5,9
Volumul de producție	mii tone	50,8	55,6	41,4	75,9	14,0	56,2	19,1	27,4	11,3	20,9	4,5	19,4
Recolta medie	t/ha	2,4	2,7	2,1	3,8	0,7	2,9	2,5	3,7	1,7	3,2	0,7	3,3

Sursa: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova

Valoarea importurilor de fructe are o tendință de creștere pentru perioada analizată numai din contul creșterii prețurilor la importul fructelor. Totodată, este îmbucurător faptul, că cantitățile importate de fructe sunt în descreștere.

În continuare sunt analizate exporturile și importurile de fructe pe tipuri de produse ale Republicii Moldova pentru anii 2006-2008.

Merită atenție compararea prețurilor medii de export ale fructelor moldovenești cu cele de import. Astfel, constatăm că prețurile de export ale fructelor autohtone sunt net inferioare celor de import. Acest lucru se explică prin faptul, că fructele moldovenești sunt orientate pe segmentul inferior al consumatorilor, datorită competitivității joase (calitate, ambalaj, aspect, soiuri).

Balanța comercială la fructe în perioada de referință a fost ascendentă, înregistrând un sold pozitiv.

de fructe a constituit tone de mere și prune

Analiza consumului intern și exportul fructelor

Necesitățile interne și capacitatea de export a fructelor sunt constituite din următoarele: cantitatea de fructe importate, cantitatea de fructe exportate, consumul de fructe în stare proaspătă de către populație și necesitățile industriei de procesare.

CONSUMUL INTERN ȘI EXPORTUL FRUCTELOR AL REPUBLICII MOLDOVA, ANII 2006-2008				
Specificare	UM	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008
Import de fructe	tone	47 536	41 689	39 998
Export de fructe	tone	137 858	143 647	127 159
Consum fructe la populație	tone	309 211	308 505	307 855
Industria de procesare a fructelor	tone	104 281	170 097	150 004
Total - necesitate internă și externă	tone	598 886	663 939	625 016
Sursa: Normele medii provizorii ale consumului unor produse alimentare pe un locuitor au fost calculate în baza hotărârii Guvernului Republicii Moldova despre aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a minimumului de existență nr.902 din 28 august 2000.				

Necesitățile interne și capacitatea de export pentru Republica Moldova constituie peste 600 mii de tone de fructe pe an.

GRADUL DE ASIGURARE A NECESITĂȚILOR INTERNE CU FRUCTE ALE RM ÎN BAZA DATELOR STATISTICE				
Specificare	UM	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008
Producția globală internă de fructe	tone	329 210	277 160	370 500
Necesarul intern și export de fructe	tone	598 886	663 939	625 016
Abateri ("+" sau "-")	tone	-269 676	-386 779	-254 516
Analiza comparativă (produs/necesar)	%	55%	42%	59%

Asigurarea necesităților interne și capacitatea de export cu fructe ne arată un deficit pe întreagă perioadă analizată în Republica Moldova. Deficitul de fructe pentru asigurarea internă constituie 41% pentru anul 2008.

EXPORTUL FRUCTELOR PE TIPURI DE PRODUSE DIN REPUBLICA MOLDOVA, PERIOADA 2006-2008									
Specificare	ANII								
	2006			2007			2008		
	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Preț mediu, USD/t	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Preț mediu, USD/t	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Preț mediu, USD/t
Fructe comestibile	137 858,3	64 952,1	X	143 647,3	93 218,9	X	127 159,4	85 803,0	X
mere	88 208,6	14 008,8	158,8	79 016,6	22 658,0	286,7	79 476,2	25 595,6	322,1
prune, cireșe, piersici	20 944,4	5 842,3	278,9	10 782,2	5 023,7	465,9	15 592,1	6 375,3	408,9
fructe uscate	1 653,3	2 895,7	1 751,4	2 442,4	4 636,6	1 898,4	3 127,3	4 432,3	1 417,3

IMPORTUL FRUCTELOR PE TIPURI DE PRODUSE DIN REPUBLICA MOLDOVA, PERIOADA 2006-2008									
Specificare	ANII								
	2006			2007			2008		
	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Preț mediu, USD/t	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Preț mediu, USD/t	Cantitate, tone	Valoare, mii USD	Preț mediu, USD/t
Fructe comestibile	47 535,5	20 908,2	X	41 689,3	28 315,1	X	39 997,6	29 417,4	X
mere	9 626,9	1 862,9	193,5	1 036,6	671,4	647,7	1 498,6	1 247,0	832,1
prune, cireșe, piersici	8 454,3	3 521,8	416,6	5 174,0	3 519,8	680,3	1 816,8	1 509,6	830,9
fructe uscate	115,6	217,8	1 883,5	214,7	440,6	2 052,2	199,2	572,3	2 872,3

În baza recoltei medii calculate în urma intervievării producătorilor agricoli s-a estimat volumul producției globale de fructe în Republica Moldova, care pentru perioada analizată constituie cca. 900 mii tone de fructe (mere și prune).

Volumul producției globale de fructe estimate în baza interviurilor producătorilor permite de a asigura necesitățile interne și de export cu fructe și înregistrează un surplus de fructe de 343 mii tone în anul 2008. Aceste constatări denotă, că o bună parte din producția de fructe nu este încadrată în circuitul valoric oficial.

INDICATORII PRODUCȚIEI DE FRUCTE ÎN BAZA ÎNTREPRINDERILOR INTERVIEWATE				
Specificare	UM	Toate categoriile de gospodării		
		2006	2007	2008
Mere și prune - total				
Suprafața totală	mii ha	87,60	87,90	88,20
Suprafața pe rod	mii ha	83,60	82,30	80,50
Volumul de producție	mii tone	883,94	671,35	968,54
Recolta medie*	t/ha	10,57	8,16	12,03
Mere				
Suprafața totală	mii ha	65,90	66,20	66,10
Suprafața pe rod	mii ha	63,60	62,70	61,10
Volumul de producție	mii tone	763,84	580,60	835,85
Recolta medie*	t/ha	12,01	9,26	13,68
Prune				
Suprafața totală	mii ha	21,70	21,70	22,10
Suprafața pe rod	mii ha	20,00	19,60	19,40
Volumul de producție	mii tone	120,10	90,75	132,70
Recolta medie*	t/ha	6,01	4,63	6,84
* - recolta medie calculată la un hectar în baza producătorilor intervievați la efectuarea prezentului studiu.				

Iurie Fală, doctor în economie
Andrei Zbancă, doctor în economie

Producția vinicolă moldovenească nu este exportată pe piața rusească din cauza imaginii negative

Aproximativ 20 de întreprinderi din cele 40 care au fost abilitate de a exporta producție vinicolă în Federația Rusă, nu activează pentru că a fost creată o imagine negativă a vinurilor moldovenești, încă în anul 2006.

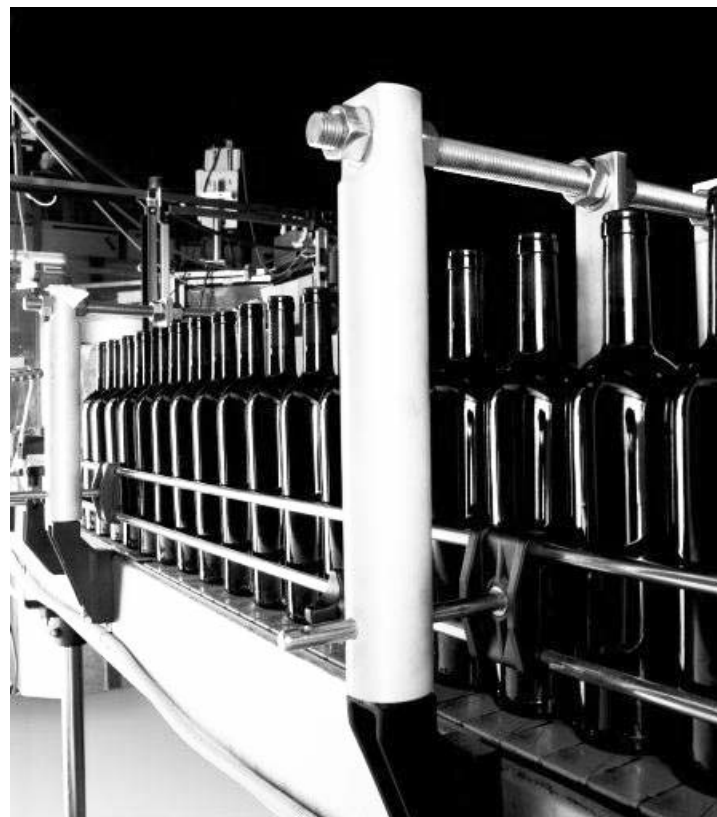
Declarații în acest sens au fost făcute în cadrul întrevederii dintre prim-ministrul Vlad Filat, și producătorii de vinuri, care a avut loc miercuri, 25 noiembrie.

Potrivit mai multor vinificatori, după ridicarea embargoului și revenirea RM pe piața Federației Ruse, nimeni nu a declarat că producția este bună și nimeni nu a promovat-o. "Imaginea negativă persistă până în prezent, iar companiile nu au motiv să exporte", au declarat mai mulți

producători de vinuri. De asemenea, vinificatorii invocă și faptul că vinurile moldovenești nu sunt solicitate de ruși din cauza prețului. „Prețul de cost este înalt, avem cheltuieli, astfel că prețul nu poate fi foarte mic”, spun vinificatorii.

După cum a declarat prim-ministrul, Vlad Filat, în cadrul întrevederilor pe care le-a avut la Yalta, la 20 noiembrie curent, cu prim-ministrul Ucrainei, Iulia Timoșenko, și prim-ministrul Federației Ruse, Vladimir Putin, a fost discutată situația legată de exportul de produse vinicole moldovenești. „Nu trebuie să ne așteptăm la minuni peste noapte. Totuși, avem perspectivă și va depinde doar de noi cum vom administra această perspectivă”, a subliniat Filat.

Potrivit datelor oficiale ale BNS, în ianuarie-august 2009, Republica Moldova a exportat în Federația Rusă producție alcoolică în valoare de 29,18 mln USD.

Stocurile de producție vinicolă se vor cifra la 30 mln dal, la începutul anului 2010

La data de 1 octombrie curent, stocurile de producție vinicolă se cifrau la 22 mln dal. Până la 1 ianuarie 2010, acestea ar putea crește până la 30 mln dal.

Declarația aparține ministrului Agriculturii și Industriei Alimentare, Valeriu Cosarciuc. De asemenea, Cosarciuc a menționat că datoriile companiilor vinicole față de băncile comerciale reprezintă 1,3 mld lei. Oficialul a menționat și datoriile în valoare de 90 mln lei ale producătorilor de vinuri față de viticultori.

Potrivit lui Valeriu Cosarciuc, pentru a soluționa problemele din sectorul vitivinicol e necesar ca întreprinderile vinicole să fie recreditate la condiții mai avantajoase. „De asemenea, urmează să fie luată o decizie oficială în privința certificării producției vinicole pe partide și nu pe fiecare lot și urmează ca Parlamentul să opereze modificări la le-

gislație în ceea ce privește anularea aplicării mărcii comerciale de stat la exportul de produse vinicole”, a menționat ministrul.

De asemenea, acesta a subliniat că problemele apărute la exportul vinului în vrac pe piața rusească au apărut din partea Federației Ruse și nu din partea moldovenească. „Noi am liberalizat exporturile de vin în vrac, astfel că urmează să discutăm cu oficialii ruși despre acele probleme”, a accentuat Cosarciuc.

Amintim că ministrul Agriculturii a plecat joi, 26 noiembrie, la Moscova pentru a discuta cu șeful serviciului fitosanitar rus Rospotrebnadzor, Ghenadii Onișenco, probleme ce țin de exporturile producției vinicole moldovenești pe piața Federației Ruse.

Vizita ministrului moldovean a fost precedată de un șir de discuții purtate în acest sens de către un grup de experți moldoveni cu experții serviciului rus nominalizat. Din grupul respectiv fac parte specialiști de la Centrul Național de verificare a calității băuturilor alcoolice, ai ministerelor Economiei, Agriculturii și Industriei Alimentare.

Printre temele discutate a fost cea a deschiderii mai multor puncte vamale la frontiera rusă pentru producția vinicolă moldovenească și eliminarea unui singur "ghișeu" pentru băuturile alcoolice moldovenești.

Actualmente, producția vinicolă moldovenească este livrată pe piața Federației Ruse printr-un singur terminal vinicol - cel de la Orekhovo-Zuevo, din regiunea Moscova.

Producția de sfeclă de zahăr din 2009 va fi cu 70% mai mică decât în anul trecut

Recolta globală de sfeclă de zahăr în anul curent va fi cu 70% mai mică decât în anul 2008, potrivit Asociației producătorilor de sfeclă de zahăr.

Astfel, potrivit sursei citate, în anul curent producția de sfeclă de zahăr va constitui până la 300 mii tone, ceea ce nu va permite asigurarea securității alimen-

tare în R. Moldova. În anul 2008 Republica Moldova a importat 12,7 mii tone de zahăr. Anul precedent a fost unul bogat în recolta de sfeclă de zahăr, fiind obținute 965,2 mii tone, din care au fost produse 132,5 mii tone de zahăr. Consumul anual intern de zahăr în R. Moldova constituie 70 mii tone.

Regiunea ta. Ziarul tău. Agromediainform.

POȘTA MOLDOVEI

Prețuri de abonare (lei)

PM 21948	12 luni*	9 luni	6 luni	3 luni	1 lună
	121 lei	99 lei	66 lei	33 lei	11 lei

* august - vacanță

Abonamente la ziarul Agromediainform pot fi perfectate în toate oficiile poștale sau la adresa redacției, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 123 „V”

În fiecare ediție veți găsi informații veridice și complete care vor fi de folos la inițierea sau dezvoltarea afacerilor, identificarea noilor parteneri și a piețelor de desfacere. Vor fi oferite recomandări ale specialiștilor pentru diverse situații cu care se confruntă producătorii agricoli, informații despre politicile statului și cele europene în domeniul agriculturii și a afacerilor rurale etc.

AGRAVISTA
te informează la timp, oferindu-ți cele mai bune argumente în orice negociere!

Oferta specială AgraVista on-line!

Doar până la 15 noiembrie contractați orice abonament anual AgraVista sau plasați publicitate banner timp de 12 luni pe www.agravista.md și primiți de la tarifele existente

reducere 50%!

Înregistrați-vă pe www.agravista.md, selectați unul din Abonamentele A, B, C și la ora 8 dimineața primiți direct pe e-mail ultimele prețuri pentru fructe, legume și cereale de pe piață, știri recente din domeniul economic, politica agrară, legislație, studii de piață, tehnologii, idei de afaceri, cereri și oferte de produse agricole.

Cu ajutorul nostru sunt efectuate peste 500 tranzacții anual, zilnic portalul este accesat de peste 500 utilizatori.

Abonamente AgraVista		Tarife, dolari SUA
Abonamentul A	- Prețuri săptămânale angro fructe, legume (Moldova, Rusia, Polonia) - Prețuri producători pentru fructe, legume și cereale - Prețuri mondiale cereale - Monitorizare lunară a legumelor și fructelor - Studii lunare pe produse - Analize statistice trimestriale export-import (legume, fructe, cereale) - Analize anuale ale sectorului cerealier - Idei de afaceri - Știri zilnice - Cea mai recentă apariție a ziarului Agromediainform în format electronic - Livrarea buletinului lunar AgraVista în format electronic cu informația cuprinsă în abonamentele A și B	1 lună - 20 3 luni - 54 12 luni - 144
Abonamentul B	- Plasarea cererilor și ofertelor proprii pe www.agravista.md - Valabilitate a ofertelor timp de 12 luni - Promovarea ofertelor în ziarul Agromediainform - Promovarea ofertelor pentru export. Traducerea cererilor și ofertelor în limbile engleză și rusă și plasarea lor pe site-uri străine - Cele mai recente oferte comerciale - Știri zilnice - Cea mai recentă apariție a ziarului Agromediainform în format electronic - Plasarea unui articol promoțional despre companie și produsele sale -1/lună	1 lună - 15 3 luni - 38 12 luni - 99
Abonamentul C	- Abonamentul C cuprinde accesul la informațiile și serviciile incluse în Abonamentele A și B - Livrarea buletinului lunar AgraVista în format electronic cu informația cuprinsă în abonamentele A și B	Conform tarifulor Abonamentelor A și B
Suplimentar	Știri zilnice, Oferte comerciale, Baze de date ale companiilor, Tehnologii, Istории de succes, Expoziții și conferințe, Adrese utile	Acces gratuit pe site

Publicitate banner pe www.agravista.md

Pagini	Apariții, %	Preț, dolari SUA
Pagina de start, dimensiunea, pixeli: 120x60	25	20
	50	30
	100	50
Pagini interioare, dimensiunea, pixeli: 120x60	25	10
	50	20
	100	35

Notă: Prețurile, incluzând TVA și sunt specificate pentru plasarea bannerului pe o perioadă de o lună. Periodicitatea apariției bannerelor este indicată în procente de la numărul total de rulări.

Astfel, 25% din rulări înseamnă că bannerul va fi afișat la fiecare a patra accesare a paginii.

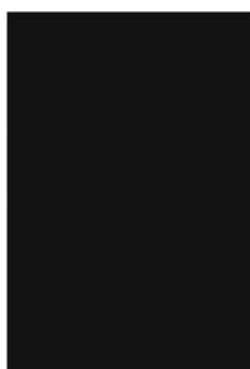
Publicitatea pe paginile interioare sunt rezervate în categoriile: Companii și Produse.

Sistemul admite amplasarea publicității banner GIF, JPEG și Flash.

Macheta (bannerul) pentru reclama vă aparține sau poate fi realizată de către noi, la indicațiile Dumneavoastră.

Pentru detalii privind contractarea abonamentelor AgraVista on-line, a buletinului AgraVista sau site-ul nostru, vă rugăm să ne contactați la: +373 (22) 23 56 96 sau tvasilita@agroinform.md.

ABONEAZĂ Agromediainform

1 pagină: 270 x 390 mm

Interior: 5200 lei
Ultima: 7300 lei

1/2 pagină: 270 x 195 mm

Interior: 2600 lei
Ultima: 3600 lei

1/4 pagină: 135 x 195 mm

Interior: 1300 lei
Ultima: 1800 lei

1/13 pagină: 270 x 30 mm

Interior: 400 lei
Ultima: 560 lei
În fiecare pagină: 4400 lei

П о с т р о й   с в о й   у с п е х !

LIGA-2

Panouri Sandwich
producere comercializare montaj

CASUȚE-VAGONETE
MULTIFUNCȚIONALE
(montabile-demontabile)
producere și montare

VATĂ MINERALĂ BAZALITĂ
material izolant multifuncțional

PENOPOLISTIROL
termoizolarea pereților, caselor,
acoperișurilor (M-15, M-25, M-35)

PANEL SYSTEM **PENOX**

Tel./fax: +37322/ 276729, 277283,
GSM: 069777595

www.panelsystem.md www.liga2.md

Departamentul Publicitate și Abonare Agromediainform

Tel.: (+373 22) 235698,

GSM: (+373) 69328884

E-mail: publicitate@agroinform.md

AGRO
inform

Publicație Periodică a Federației
Naționale a Agricultorilor din Moldova
"AGROinform"

Redactor-șef: Alexandru GÎSCĂ
Maketare: Gaby LUCHIȚA

Adresa redacției: MD-2004, Chișinău,
bd. Ștefan cel Mare, 123 V.
Tel.: 23-56-98
e-mail: publicitate@agroinform.md
www.agroinform.md, www.agravista.md

Comanda nr. 2376

Tiparul executat PRAG-3

La pregătirea ediției curente a ziarului au fost folosite informații ale agențiilor BASA-press, Info-Prim Neo, Omega

* OFERTE

Produs	Cantitate	Descrierea companiei:
Făină de grâu	50 tone	SRL Danulschii Glodeni, s.Danul, Tel.: (249) 22307, 71448, 0692 69406
Floarea-soarelui	200 tone	Abilitate-Agro Făleşti, s. Călugar, Tel.: (259) 23320, 67700
Floarea-soarelui	100 tone	"Vulpe Ecaterina" Cahul, Tel.: (299)23584, 069548284, Fax: (299)37298
Floarea-soarelui	60 tone	Agrogîrla Făleşti, s. Năvârnet, Tel.: (259) 73431, 069213297
Grâu ali-mentar	200 tone	Abilitate-Agro Făleşti, s. Călugar, Tel.: (259) 23320, 67700
Grâu	100 tone	SRL Danulschii Glodeni, s.Danul, Tel.: (249) 22307, 71448, 0692 69406
Grâu ali-mentar	80 tone	Agrogîrla Făleşti, s. Năvârnet, Tel.: (259) 73431, 069213297
Grâu ali-mentar	50 tone	SRL Hambarul Agro Glodeni, s.Cubani, Tel.: (249) 72888, 069191084
Grâu	10 tone	Crețu Sergei Nisporeni, s. Bălăurești, Tel.: (264) 48205, 069745426
Iepuri	60 ani-male	Popov Vitalie Căușeni, s.Cărnățeni, Tel.: 069904980
Mere	10 tone	Caragia Nicolae Nisporeni, Tel.: (264) 22418, 079525358,
Mere	10 tone	Timcu Oleg Glodeni, s. Petruncea, Tel.: 079797931
Miere de al-bine	nelimitat	Adajuc Vasile Făleşti, Tel.: (259) 2 32 87
Miere de al-bine	2 tone	SRL Danulschii Glodeni, s.Danul, Tel.: (249) 22307, 71448, 0692 69406
Lucernă în baloturi	600 bucăți	Guțu Vasilii Râșcani, s.Vasileuți, Tel.: (256) 24584, 067193924
Orz	200 tone	Abilitate-Agro Făleşti, s. Călugar, Tel.: (259) 23320, 67700

Produs	Cantitate	Descrierea companiei:
Orz	80 tone	Cedru Făleşti, s. Rautel, Tel.: (259) 54232, 079531814
Orz	50 tone	Agrogîrla Făleşti, s. Năvârnet, Tel.: (259) 73431, 069213297
Pomi de măr	100 000 bucăți	RusMiLiud Orhei, s.Jora de Mijloc, Tel.: (235) 55262, 079457144
Pomi prun	10 000 bucăți	RusMiLiud Orhei, s.Jora de Mijloc, Tel.: (235) 55262, 079457144
Porumb	50 tone	Cedru Făleşti, s. Răuțel, Tel.: (259) 54232, 079531814
Porumb	20 tone	Ulinici Maria Nisporeni, Tel.: (264) 23453, 079596327
Porumb	15 tone	Croitoru Petru Nisporeni, Tel.: (264) 23355, 079545586
Porumb boabe	7 tone	Grajdiu Eugenia Glodeni, Tel.: (249) 24904, 069146610
Porumb	3 tone	Costandachi Valeriu Cantemir, s. Lărguța, Tel.: (273) 92533
Prune us-cate	50 tone	Gaburici Ion Hâncești, Tel.: (269) 23408
Purci	10 ani-male	Vicol Tudor Cantemir, s.Lărguța, Tel.: (273) 76209
Semințe de lucernă	0,6 tone	Turtureanu Iurie Ungheni, s. Bușila, Tel.: (236) 75400, 75335, 079959625
Soia	40 tona	Abilitate-Agro Făleşti, s. Călugar, Tel.: (259) 23320, 67700
Soia	5 tone	Grișciuc Nina Râșcani, s. Știubeeni, Tel.: (256) 24584, 067193924
Stoloni căpșuni	65 000 bucăți	Spătaru Ioana Cantemir, s.Porumbesti, Tel.: (273) 52295, 067125395
Struguri Moldova	50 tone	Chira Ion Nisporeni, Tel.: (264) 23857

Produs	Cantitate	Descrierea companiei:
Struguri Moldova	20 tone	Brînzilă Ion Nisporeni, s. Șiscani, Tel.: (264) 23857
Struguri	10 tone	Voloceai Nicolai Petru Cahul, s. Colibași, Tel.: 069320430
Varză	50 tone	Strungaru Nicolae Ungheni, s. Chirileni, Tel.: (236) 75207, 069357289
Varză	30 tone	Vladei Ion Ungheni, s.Chirileni, Tel.: (236) 23923, 75341, 079207222
Vin	15 tone	Veșca Sergiu r. Telenești s. Budăi, Tel.: (258) 63225, 069260378
Vin de casă	5 tone	Pricop Victor Glodeni, s.Viișoara, Tel.: (249) 57265, 068529877
Vin	1 tonă	Costandachi Valeriu Cantemir, s. Lărguța, Tel.: (273) 92533
Vin de casă	1 tonă	Cebanu Vladimir Glodeni, s. Camenca, Tel.: (249) 77290
Vin în sticle de 0.7 l	150 sticle	Veșca Sergiu r. Telenești s. Budăi, Tel.: (258) 63225, 069260378
Ulei	3 tone	SRL Danulschii Glodeni, s.Danul, Tel.: (249) 22307, 71448, 0692 69406

* CERERI

Produs	Cantitate	Descrierea companiei:
Struguri de masă "Moldova"	nelimitat	Stejar Veaceslav Chișinău, Tel.: 079300230; 079300233, Email: v_stejar@yahoo.com
Viței de rasă	10 animale	Munteanu Elena Hâncești, s.Bobeica, Tel.: (269) 56483, 23408, 068083841
Vaci pentru carne	10 animale	Munteanu Elena Hâncești, s.Bobeica, Tel.: (269) 56483, 23408, 068083841

* Preț negociabil

Mai multe oferte
și cereri găsiți pe
www.agravista.md